

Bilzen

Externe omgevingsanalyse

Bijlage bij het meerjarenplan 2020 - 2025

Kadering van de omgevingsanalyse

Externe omgevingsanalyse

De overheid vraagt alle besturen een meerjarenplanning op te maken binnen de beleids- en beheerscyclus. De omgevingsanalyse is een verplicht onderdeel en een eerste stap van deze planning.

Via een omgevingsanalyse krijgt het bestuur een goed onderbouwd beleid, houdt het rekening met de tendensen in de maatschappij en verkrijgt het de specifieke kenmerken en gegevens van het bestuur die van belang zijn. Een omgevingsanalyse is immers een analyse van de eigen organisatie in relatie tot de verschillende omgevingsfactoren, uitdagingen en spelers uit de omgeving en bestaat uit 2 delen:

(1) Een externe omgevingsanalyse: een analyse van de bredere en directe omgeving waarbinnen het beleid van het bestuur zich afspeelt

(2) Een interne omgevingsanalyse: een analyse van de eigen organisatie

Dit rapport, opgemaakt door Smart Belgium Services, omvat de externe omgevingsanalyse.

Het bestuur wordt in dit rapport regelmatig vergeleken met cluster, provinciale en gewestelijke gemiddelden. Zo ontstaat een ruimer (vergelijkings)kader waartegen de profielschets van het bestuur kan worden geplaatst.

Van omgevingsanalyse naar strategie en implementatie

Deze externe omgevingsanalyse, de eerste stap binnen de beleids- en beheerscyclus, staat niet alleen. Samen met de interne omgevingsanalyse vormt ze een cruciale input tot het identificeren van een aantal aandachtspunten en prioriteiten. Op basis daarvan definieert het bestuur een strategie, het meerjarenplan en het bijhorende financieel plan. Die elementen zijn de leidraad voor de implementatie van de nodige initiatieven om de prioriteiten en de uitdagingen van het bestuur te realiseren.

Om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen te integreren in deze omgevingsanalyse, werd er ook gebruikt gemaakt van de vijf pijlers van de duurzame ontwikkeling. Deze clustering wordt internationaal gebruikt en bestaat uit: people, prosperity, peace, partnership en planet. Elke pijler omvat enkele belangrijke thema's/doelstellingen omtrent duurzaamheid. Per topic in de analyse, zullen één of meerdere thema's gelinkt worden. Dit linken zal gedaan worden door het icoon van een thema bij het topic te plaatsen waar het thema bij hoort. Onderstaande figuur toont de vijf pijlers en hun thema's visueel. In appendix kan de uitgebreide uitleg over de thema's worden teruggevonden.

Samenvatting

Externe omgevingsanalyse - samenvatting en aandachtspunten

Deze externe omgevingsanalyse heeft als doel een globaal beeld te schetsen over bepaalde punten die verder kunnen dienen als motivering en verantwoording van beleidsprioriteiten en beleidsdoelstellingen in het meerjarenplan. In de analyse wordt gefocust op 4 onderwerpen:

Als eerste element werd de (1) **demografie** van Bilzen nader bekeken. Hierbij werd de bevolkingsomvang, de evolutie van de bevolking en de samenstelling van de bevolking geanalyseerd. Vervolgens is er dieper ingegaan op de (2) **huisvesting** in de stad. In dit onderdeel werd de evolutie van de verkooptransacties en de betaalbaarheid van woonhuizen en appartementen bekeken. Als derde punt werd het (3) **leven en de vrije tijd** in de stad geanalyseerd. Daarbij werd de algemene tevredenheid bestudeerd en de tevredenheid op het vlak van cultuur, vrije tijd, natuur, milieu, veiligheid, ouderenzorg, onderwijs en mobiliteit. Als laatste punt werd de (4) **lokale economie en werk**, waaronder ook het sociale aspect en armoede vallen, bekeken. Een groot deel van de cijfers wordt in het rapport vergeleken met de provincie (Limburg) en het gewest (Vlaams). Naar die twee wordt frequent verwezen met de term 'referentiegebieden'.

Samenvattend kan gesteld worden dat Bilzen op het vlak van **demografie** een stad is met een gestaag groeiende bevolking. De totale bevolking bedroeg 32.318 inwoners in 2018. De bevolking van de stad groeide lange tijd trager dan de bevolking van de provincie en het gewest. Maar de groei versnelde geleidelijk aan waardoor die tussen het groeivolume van de provincie en het gewest kwam te liggen in 2017. De grootste oorzaak van die versnelling is de stijging in de binnenlandse migratie. Die migratie kan wellicht grotendeels verklaard worden door de sterke focus op de marketing om de aantrekkelijkheid van de stad te verhogen. Verder ondervindt de stad een vrij constante trend in het aandeel jongeren (0-24 jaar) en een stijgende trend in het aandeel ouderen (65+ jaar). Tegen 2030 wordt verwacht dat enkel de leeftijdscategorieën van 65+ jaar in absoluut aantal relatief sterk zullen stijgen. De jongere leeftijdscategorieën (jonger dan 65 jaar) worden verwacht te dalen. Bilzen heeft in vergelijking met de referentiegebieden (m.a.w. de provincie en het gewest) een relatief laag aandeel van inwoners met een niet-Belgische herkomst. In het absolute aantal inwoners met een niet-Belgische herkomst valt echter wel een duidelijke stijging op te merken. De grootste groep met een niet-Belgische herkomst komt uit Nederland.

Op het vlak van **huisvesting** kan afgeleid worden dat het aantal verkooptransacties van woonhuizen en appartementen in de stad schommelend steeg over de jaren heen. Verder kan opgemerkt worden dat, ondanks de stijging in de vastgoedprijzen, de prijzen van de woonhuizen en de appartementen onder of rond de gemiddeldes van de provincie en het gewest blijven. De stad is dan ook relatief betaalbaar in vergelijking met de inkomens van de huidige bevolking. Verder valt het ook op dat de ratio sociale huurwoningen op het totaal aantal particuliere huishoudens lager is dan de gemiddeldes in de provincie en het gewest. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat na een sterke opbouw van sociale woningen in de jaren '70, er werd beslist om de stijging in het aantal sociale woningen af te remmen. De hoofdreden hiervoor was dat er samenlevingsproblemen voorkwamen in de gebieden waar veel sociale woningen waren geconcentreerd.

Indien de **tevredenheid** over de stad nader bekeken wordt, kan worden gezien dat Bilzen relatief goede scores haalt. 81% van de ondervraagden is tevreden over de stad, terwijl die score in de provincie en het gewest respectievelijk slechts 74% en 77% is. Dit kan potentieel gelinkt zijn aan de focus op citymarketing in Bilzen. Ook op andere aspecten zoals cultuur, vrije tijd, natuur, milieu, veiligheid, ouderenzorg, onderwijs en mobiliteit scoort Bilzen telkens boven of rond de scores van de referentiegebieden.

Op het vlak van **lokale economie en werk** kan worden waargenomen dat Bilzen een relatief lage nettogroeiratio (1,70%) heeft in vergelijking met de provincie (4,20%) en het gewest (4,30%). Dit komt door de combinatie van een relatief lage oprichtingsratio en een relatief hoge uittredingsratio van de ondernemingen. Er wordt verwacht dat recentere data, wanneer die vrijkomt, een ander beeld zal geven. Er zijn namelijk veel nieuwe bedrijfsparken die recent afgeleverd zijn of worden opgebouwd, wat de nettogroeiratio omhoog zou moeten stuwten. De werkloosheidsgraad in de stad ligt rond die van de referentiegebieden. Er zijn echter wel weinig jobs ingevuld ten opzichte van het totaal aantal mensen in de stad, wat zich uitdrukt in een relatief lage jobratio van 47,30% in vergelijking met 64,30% en 69,50% in respectievelijk de provincie en het gewest. Dit komt wellicht door het feit dat veel inwoners uit Bilzen in nabijgelegen steden gaan werken.

Omtrent armoede kan vervolgens afgeleid worden dat het aantal leefloners in Bilzen sterk is gestegen van 2014 tot 2017 (+27,59%). Het aantal ouderen (65+ jaar) met een inkomensgarantie is gedaald van 2014 tot 2017 (-10,16%), maar relatief gezien ligt het percentage ten opzichte van alle ouderen (65+ jaar) wel hoger dan in de provincie en het gewest. Het aantal personen met achterstallige kredieten schommelde doorheen de jaren, maar ligt procentueel wel onder het aantal in de provincie en het gewest. Het aantal kinderen met een hoog risico op het opgroeien in armoede kende een sterke stijging in het jaar 2016, waardoor dit cijfer beduidend hoger ligt voor Bilzen dan in de provincie en het gewest. Als reactie op deze negatieve trend is een coördinator voor kindarmoede aangesteld. Er kan ook worden opgemerkt dat het mechanisme dat achter de meting zit als subjectief kan worden opgevat, waardoor grote schommelingen kunnen worden waargenomen.

Omtrent toerisme kan worden opgemerkt dat Bilzen in de laatste drie jaar een opmars kende in het aantal verblijfsgasten (+31,01%) en in het aantal overnachtingen (25,10%). De capaciteit van de logies steeg ook sterk in diezelfde periode (+29,14%). In de toekomst zal die capaciteit nog uitbreiden door de opening van een nieuw hotel in juni 2018. Het voornaamste gedeelte van de verblijfsgasten komt uit Nederland en België (87,70%).

Op financieel vlak kan worden gezien dat Bilzen een deficit had in de rekeningcijfers van 2017. Dit deficit is vooral te wijten aan een snellere stijging in de uitgaven dan in de ontvangsten. Deze stijging in de uitgaven komt voornamelijk door een opmerkelijke verhoging in de investeringsuitgaven per inwoner van 2016 naar 2017 (+100,94%). Ook de categorie 'andere uitgaven' steeg relatief snel op één jaar. Ten laatste liggen de lange-termijn schulden per inwoner van de stad redelijk ver boven die van de provincie en het gewest. Deze schulden tonen weliswaar een dalende trend.

Inhoudstabel

1. Kadering	2
2. Samenvatting	4
3. Inhoudstabel	6
A. Demografie	7
1. Bevolkingsomvang	
2. Evolutie van de bevolking	
3. Samenstelling van de bevolking	
B. Huisvesting	16
4. Evolutie verkoop huizen en appartementen	
5. Evolutie en vergelijking van vastgoedprijzen	
C. Leven en vrije tijd	23
6. Algemene tevredenheid	
7. Cultuur en vrije tijd	
8. Natuur en milieu	
9. Veiligheid	
10. Ouderenzorg	
11. Onderwijs	
12. Mobiliteit	
D. Economie en werk	32
13. Demografie van bedrijven	
14. Werkzaamheid	
15. Armoede	
16. Toerisme	
17. Financieel beleid	
Appendix	44

A. Demografie

Inleiding

Om een duidelijk beeld te krijgen van het sociaal-economisch profiel van de stad is het in kaart brengen van de bevolking een evident startpunt. De omvang, samenstelling en evolutie van de bevolking is van invloed op ieder aspect van de samenleving en bijgevolg ook op het sociaal beleid. Het heeft een impact op de kinderopvang en het onderwijs, op de woongelegenheden in de stad, de werkgelegenheid en de voorzieningen voor de oude dag.

Samenvatting

Bilzen is een stad met meer dan 32.000 inwoners (figuur 1). De bevolking groeide gestaag van 2014 tot 2018 (+27,27%). In vergelijking met de provincie (Limburg) en het gewest (Vlaams gewest) valt te zien dat de bevolkingsgroei van de stad zich lange tijd onder, maar sinds 2017 tussen de groeiveaus van de provincie en het gewest bevindt (figuur 2).

Er zijn twee elementen die een **bevolkingsgroei** verklaren en die verder onderzocht kunnen worden: (1) de natuurlijke aangroei en (2) het migratiesaldo. Op figuur 5 kan worden opgemerkt dat de natuurlijke aangroei in de stad hoger is dan in de provincie en het gewest. Er is echter ook een duidelijke neerwaartse trend op te merken voor de drie gebieden in de natuurlijke aangroei. Het migratiesaldo van de stad lag tot en met 2013 onder het niveau van de referentiegebieden, maar steeg nadien tot ver boven het migratiesaldo van de provincie en het gewest (figuur 8).

Beide elementen kunnen vervolgens meer in detail bestudeerd worden. De neerwaartse trend in de **natuurlijke aangroei** wordt vooral gedreven door een daling in het aantal geboortes (figuur 6), terwijl het aantal sterfte vrijwel stabiel is gebleven doorheen de jaren (figuur 7). Op figuur 7 valt wel te zien dat het aantal sterfte per inwoner lager is in Bilzen dan in de referentiegebieden.

De voornaamste factor die de bevolkingsgroei beïnvloedt is echter het **migratiesaldo** (figuur 8). Dit migratiesaldo vertoont sterke opwaartse en neerwaartse pieken en bereikte een hoogtepunt in 2016. De evolutie van het binnenlandse migratiesaldo volgde quasi exact dit patroon (figuur 9). Een mogelijke verklaring voor de opwaartse piek kan zijn dat Bilzen sterk heeft ingezet op citymarketing. Ook in het buitenlandse migratiesaldo kan echter een sterke stijging worden opgemerkt van 2013 tot 2016 (van -0,2 tot 3,8 per 1.000 inwoners) (figuur 10). Deze migratiesaldo's zijn opvallend hoger of even hoog in vergelijking met de referentiegebieden.

Vervolgens wordt de **samenstelling** van de bevolking besproken. Bij een opsplitsing naar **leeftijd** kan gezien worden dat die samenstelling niet bijzonder afwijkt van de samenstelling in de referentiegebieden (figuren 12, 13). Het aandeel jongeren (0-24 jaar) ligt op hetzelfde niveau als de provincie en het aandeel ouderen (65+ jaar) ligt tussen de provincie en het gewest. Qua evolutie kan gezien worden dat het aandeel jongeren in de stad relatief op het zelfde niveau blijft en dat het aandeel ouderen licht maar constant stijgt (figuren 14,15). Een gelijkaardig trend is op te merken in de provincie en in het gewest voor de ouderen, maar voor de jongeren zien we in de provincie en in het gewest een daling. Bij een verdere prognose tot en met 2030 valt te zien dat enkel de leeftijdscategorieën van 65+ jaar verwacht worden te groeien in aantal (+35,05% van 2017 tot 2030), terwijl de jongere leeftijdscategorieën verwacht worden te dalen in aantal (-7,62% van 2017 tot 2030) (figuur 11.2).

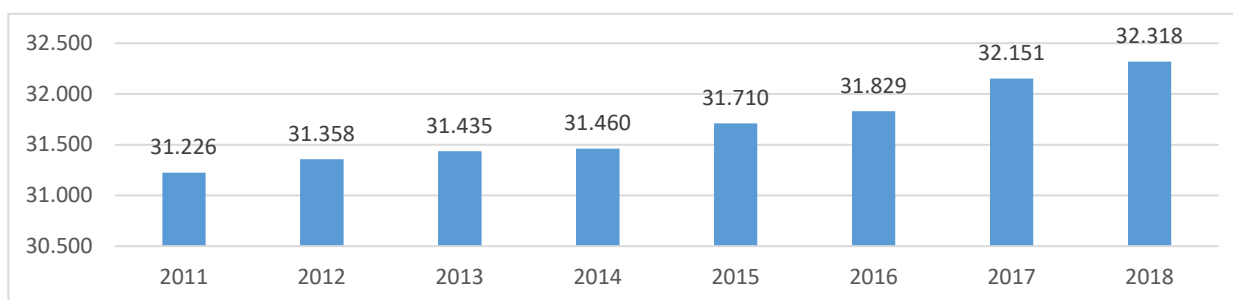
Indien de bevolkingssamenstelling bestudeerd wordt op het vlak van **nationaliteit en herkomst** kan gezien worden dat het aandeel van de mensen met een niet-Belgische herkomst over de jaren heen steeds onder het niveau van de referentiegebieden lag (figuur 16). Het absolute aantal mensen met een niet-Belgische herkomst neemt wel jaar na jaar toe (+9,04% op 3 jaar) (figuur 17).

Bij het nader bekijken van de aanwezige vreemde herkomsten (figuur 18) valt op dat de meeste mensen uit Nederland komen (1.514 of 35,75%). De eerstvolgende nationaliteiten zijn de Zuid-Europese, Turkse, Oost-Europese (landen die niet deel zijn van de Europese Unie) en de mensen van Maghreb waarvan het aandeel op de totale niet-Belgische bevolking voor elke categorie rond de 10% ligt.

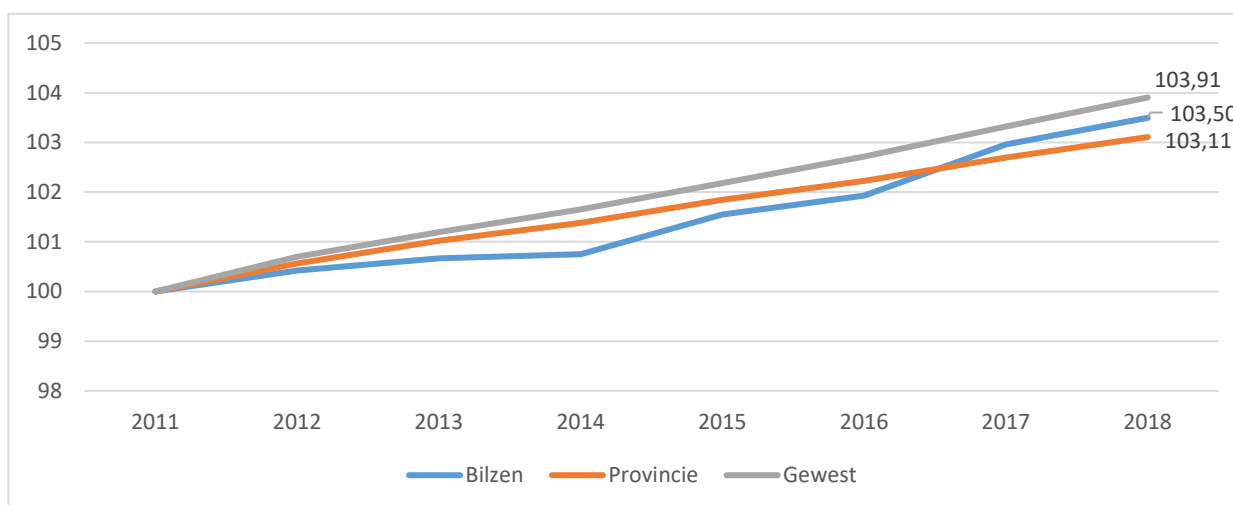
Finaal kan besloten worden dat Bilzen gestaag groeit. Het binnenlandse migratiesaldo ligt relatief hoog in vergelijking met de saldo's van de provincie en het gewest. De focus op citymarketing in Bilzen is hier wellicht een verklarende factor. Ook het buitenlandse migratiesaldo is niet gering, wat wordt vertaald in een toename in het aantal mensen met een niet-Belgische herkomst. Meer dan 30% van deze niet-Belgen komen uit Nederland.

1. Bevolkingsomvang

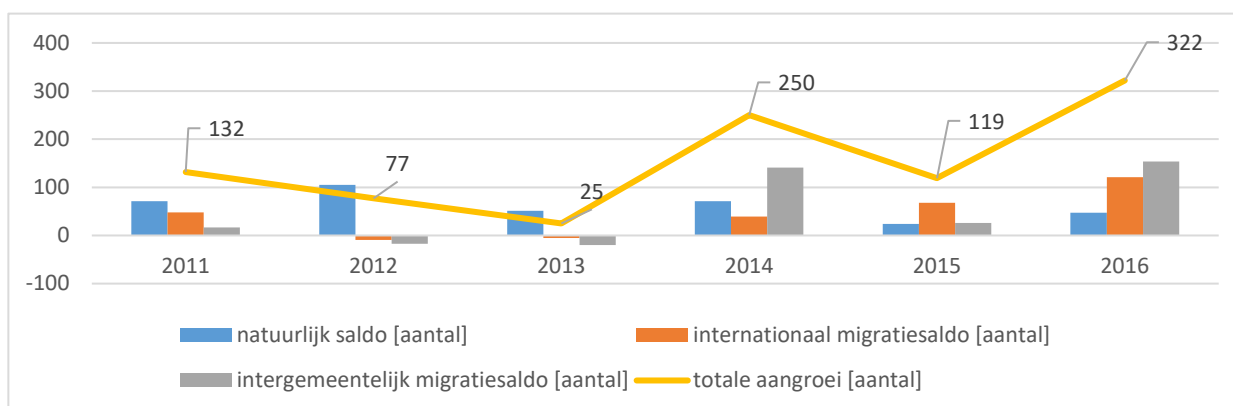
Figuur 1 - Totale bevolking in de stad/gemeente

Figuur 2 - Evolutie totale bevolking (2011 = 100)

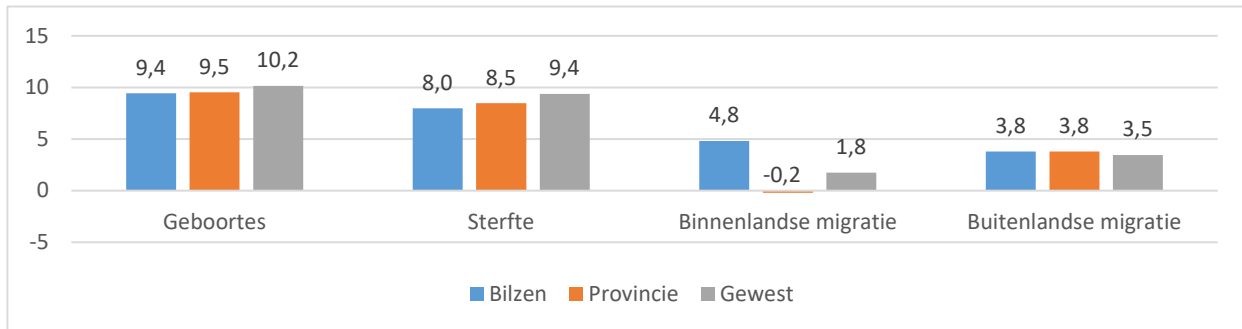
Figuur 3 - Overzicht bevolkingsevolutie in de stad/gemeente

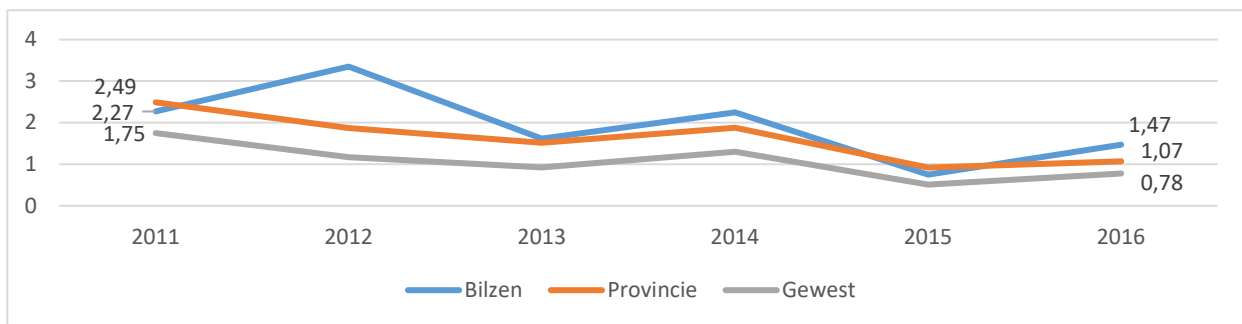
2. Evolutie van de bevolking

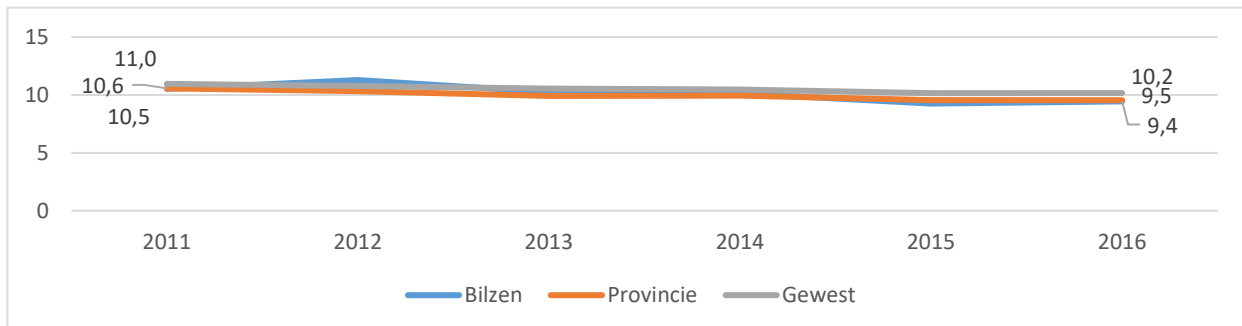
Figuur 4 - Gemiddeld # geboortes, sterfte, binnenlandse migratie en buitenlandse migratie per jaar per 1.000 inwoners (2016)

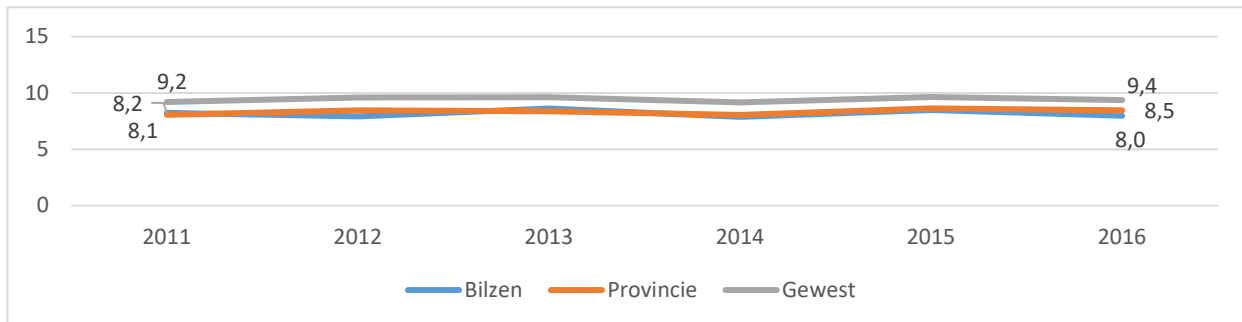
Figuur 5 - Evolutie natuurlijke aangroei per 1.000 inwoners

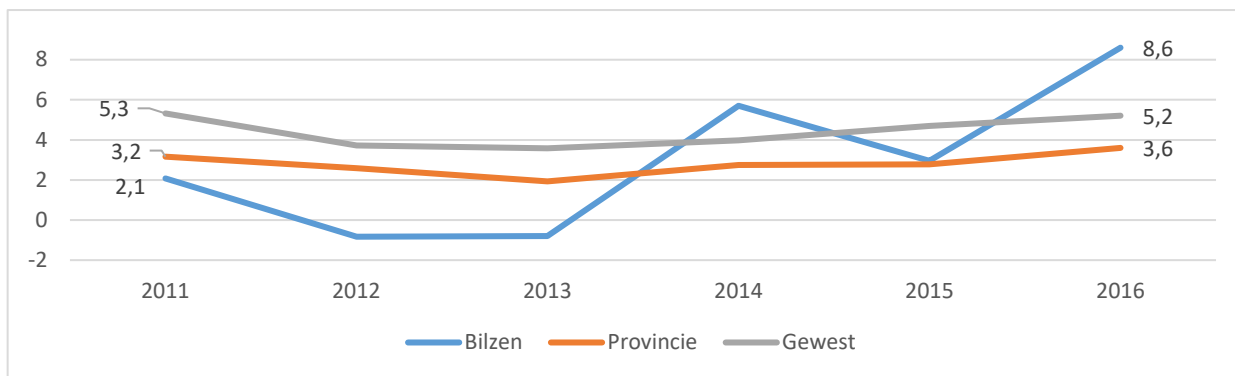
Figuur 6 - Evolutie geboortes per 1.000 inwoners

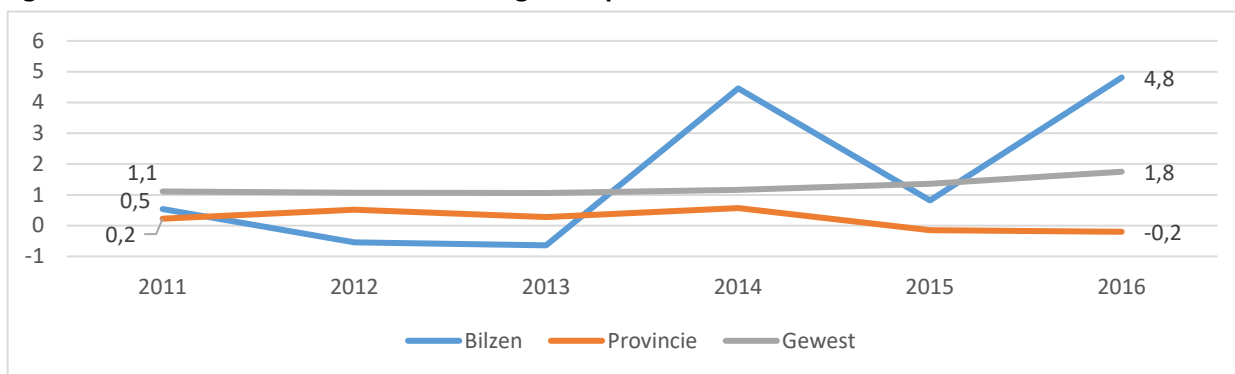
Figuur 7 - Evolutie sterfte per 1.000 inwoners

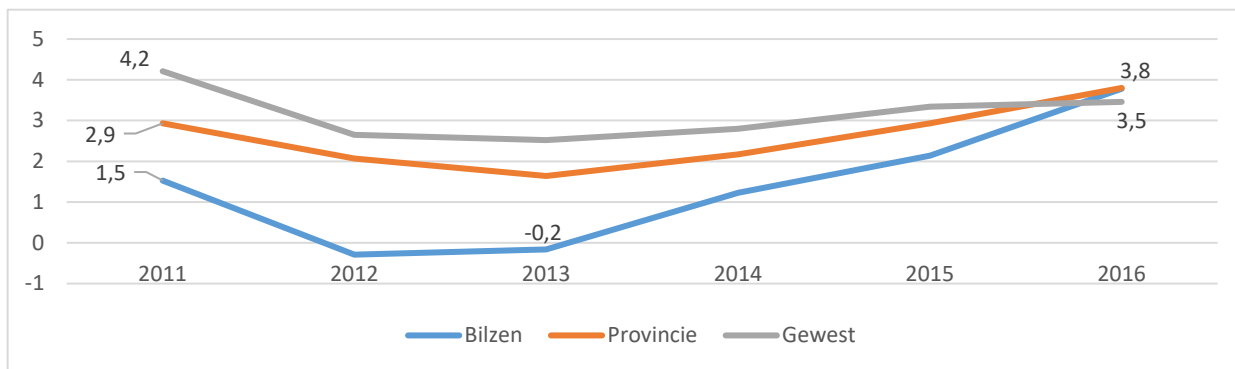
Figuur 8 - Evolutie aantal migraties per 1.000 inwoners

Figuur 9 - Evolutie aantal binnenlandse migraties per 1.000 inwoners

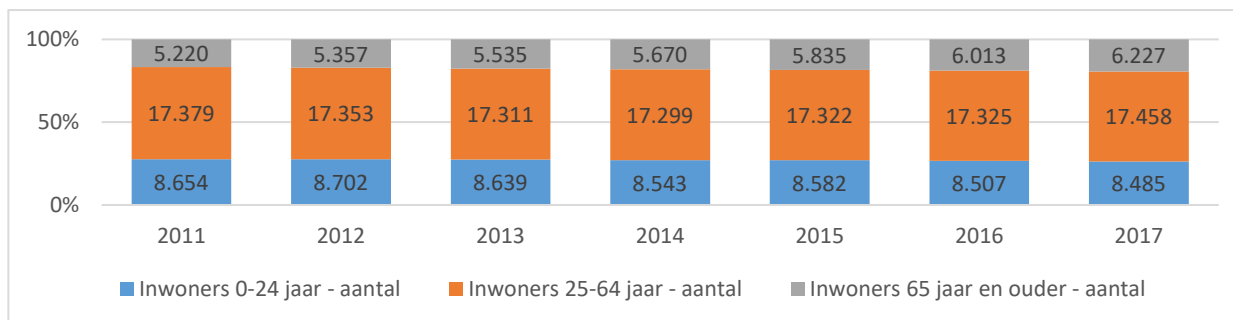
Figuur 10 - Evolutie aantal buitenlandse migraties per 1.000 inwoners

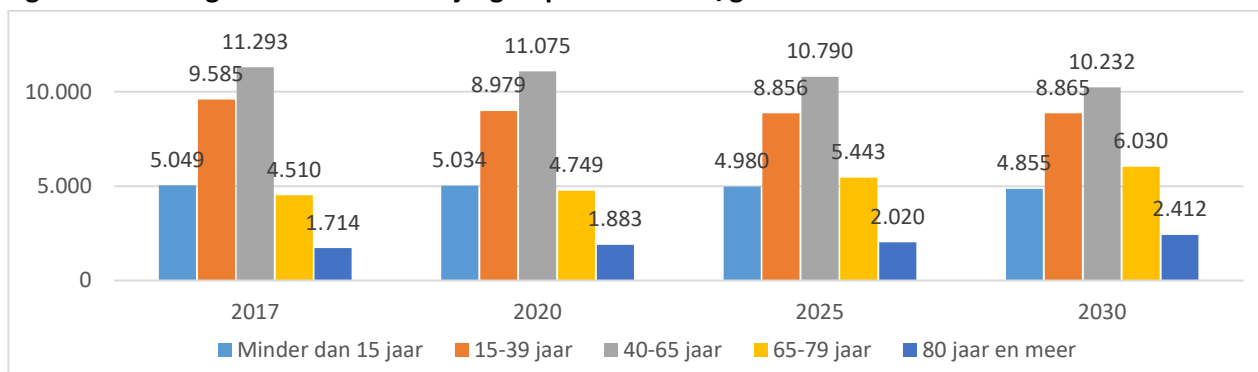
3. Samenstelling van de bevolking

3.1 Naar leeftijd

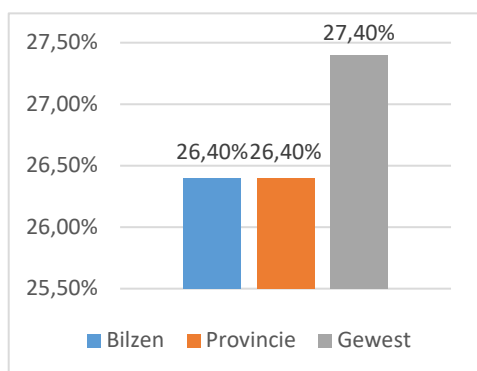
Figuur 11.1 - Evolutie leeftijdsgroepen in de stad/gemeente

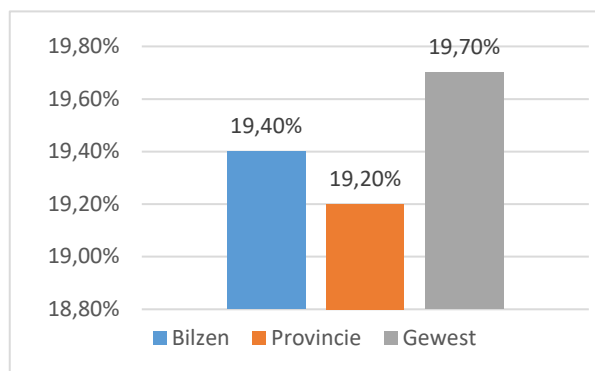
Figuur 11.2 - Prognose evolutie leeftijdsgroepen in de stad/gemeente

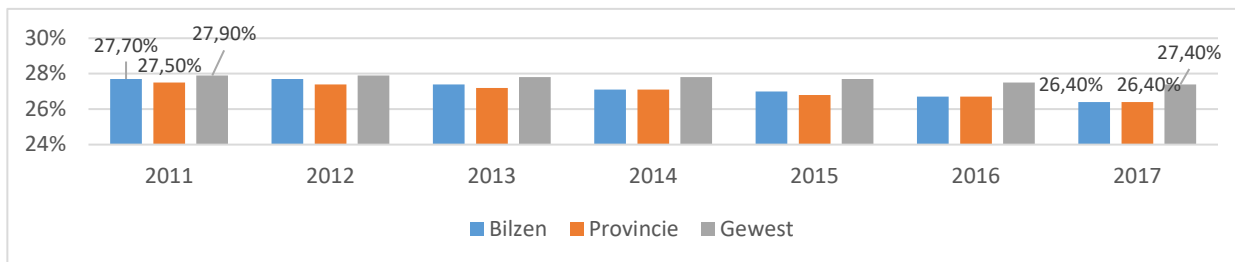
Figuur 12 - Aandeel 0-24 jarigen (2017)

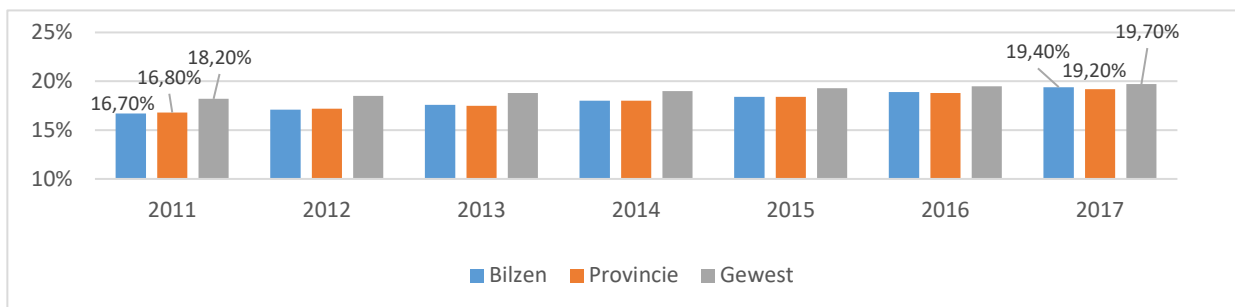
Figuur 13 - Aandeel 65+ jarigen (2017)

Figuur 14 - Evolutie van het aandeel 0-24 jarigen

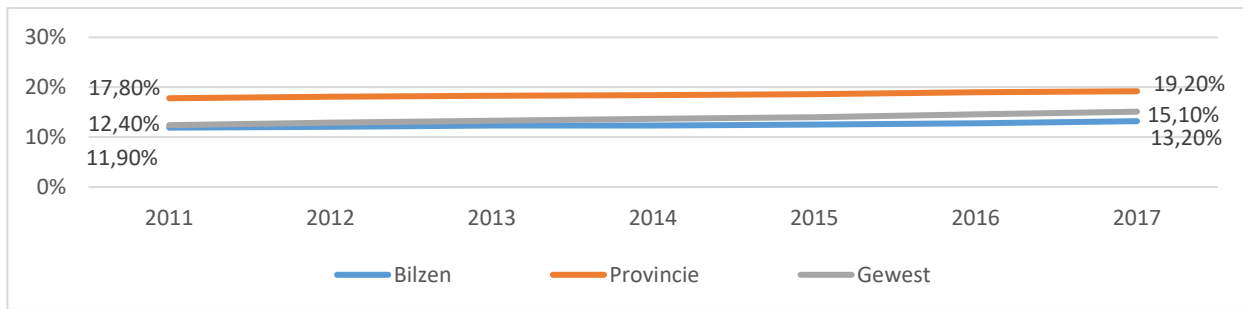

Figuur 15 - Evolutie van het aandeel 65+ jarigen

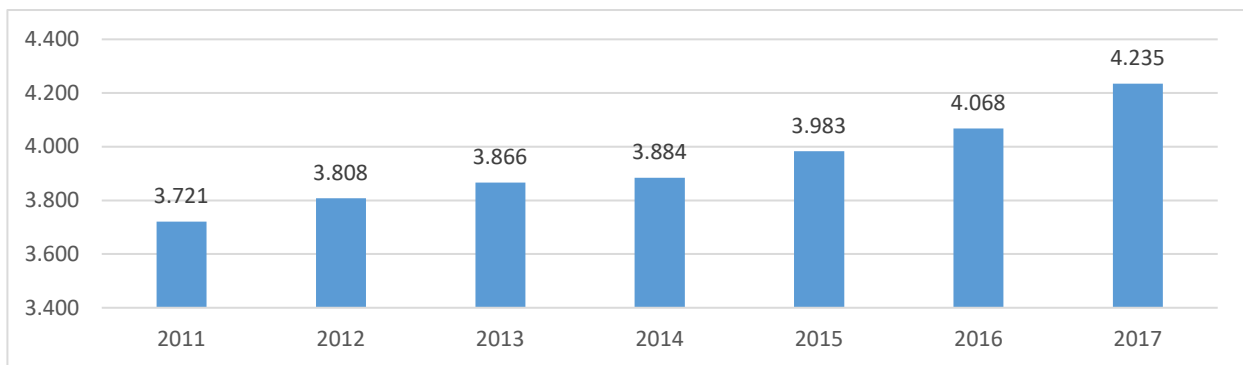

3.2 Naar nationaliteit en herkomst

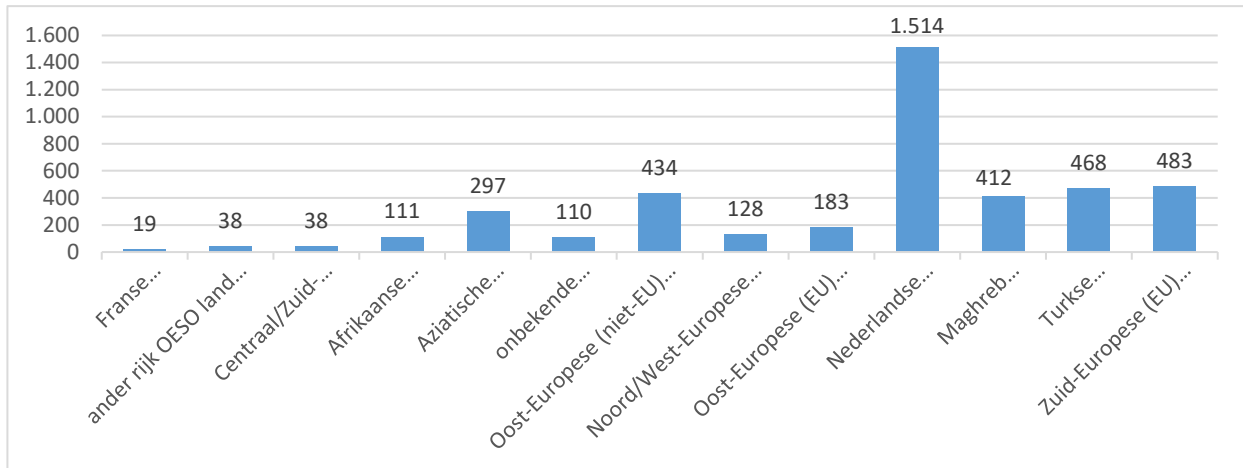
Figuur 16 - Evolutie aantal vreemdelingen (niet-Belgische herkomst) t.o.v. alle inwoners

Figuur 17 - Evolutie aantal vreemde nationaliteiten in de stad/gemeente (niet-Belgische herkomst)

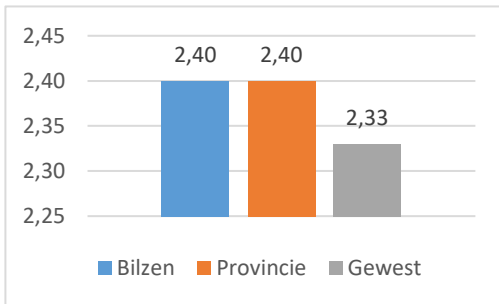

Figuur 18 - Vergelijking vreemde nationaliteiten in de stad/gemeente (niet-Belgische herkomst)

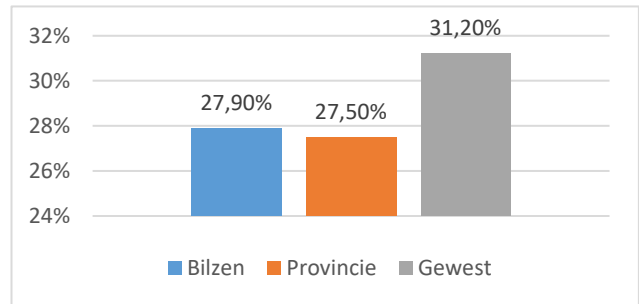

3.3 Naar huishoudens en burgerlijke staat

Figuur 19 - Gemiddeld aantal personen per privaat huishouden (2017)

Figuur 20 - Alleenstaanden ten opzichte van particuliere huishoudens (2017)

B. Huisvesting

Inleiding

Om een duidelijk beeld te krijgen over de huisvesting in de stad werden meerdere elementen bestudeerd. Het aantal verkooptransacties en de verkoopprijzen geven een algemeen beeld over de trends op de lokale vastgoedmarkt. In combinatie met het inkomen van de lokale bevolking kan de betaalbaarheid ingeschat worden. Ook de rol van de huisvesting voor de sociale zekerheid zorgt voor de vervollediging van het overzicht.

Samenvatting

Voor alle regio's waarvoor data beschikbaar is kan een schommelende trend worden waargenomen voor het **aantal verkooptransacties** van zowel woonhuizen als appartementen (figuur 21). Bilzen ervaarde een licht stijgende en schommelende trend voor de verkopen van woonhuizen (+19% van 2011 tot 2017), net zoals de provincie (+8% van 2011 tot 2017) en het gewest (+4% van 2011 tot 2017) (figuur 22). Ook voor de verkopen van de appartementen kan voor de stad een licht stijgende en schommelende trend worden opgemerkt (+19% van 2011 tot 2016). Het gewest ondervond daarentegen een licht dalende en schommelende trend (-6% van 2011 tot 2016) (figuur 23).

Terwijl het aantal verkooptransacties schommelde, kon voor de **gemiddelde prijzen** een andere trend worden waargenomen. Zowel de vastgoedprijzen voor de woonhuizen (+7,17%) als voor de appartementen (+5,52%) vertoonden een opwaartse beweging van 2014 tot 2016 (figuur 24). De vastgoedprijzen voor beide types gebouwen liggen tevens vaak dicht bij elkaar (figuur 24). Indien die cijfers worden vergeleken met de referentiegebieden, wordt duidelijk dat de woonhuisprijzen voor de stad in lijn liggen met die van de provincie, maar dat ze beiden gedurende de hele periode (2011-2017) ongeveer €30.000 onder die van het gewest lagen. Voor de appartementsprijzen was enkel de data beschikbaar voor de stad en het gewest. Daar kan opgemerkt worden dat beide prijsniveaus ongeveer even snel groeien, maar dat er een constante kloof lijkt te zijn van ongeveer €30.000 à €35.000. De stad heeft met andere woorden gemiddeld goedkopere appartementen dan het gewest.

In combinatie met de gemiddelde belastbare inkomens kan ook een indicatie van de **betaalbaarheid** van de regio's worden opgemaakt. De betaalbaarheid wordt gerepresenteerd met behulp van een duurheidsratio, die wordt berekend door de verhouding van de gemiddelde woonprijs op het gemiddeld belastbaar inkomen. Een hoge ratio vertaalt zich dus in een minder betaalbare situatie voor de bewoners.

Voor alle regio's kan een stijging in het gemiddeld belastbaar inkomen worden waargenomen van rond de 10% van 2011 tot 2015 (figuur 27). Ondanks deze stijging blijven de duurheidsratio's voor de woonhuizen rond eenzelfde niveau zweven (figuur 28). Voor de duurheidsratio van de appartementen (figuur 29) kan in Bilzen een daling worden geconstateerd van 2011 tot 2014 (-1,60%). Van 2015 tot 2016 steeg de duurheidsratio opnieuw voor de stad (+3,47%), net zoals in het gewest (+7,24%). Er kan wel worden opgemerkt dat de duurheidsratio's voor beide types gebouwen in Bilzen onder die van de referentiegebieden liggen.

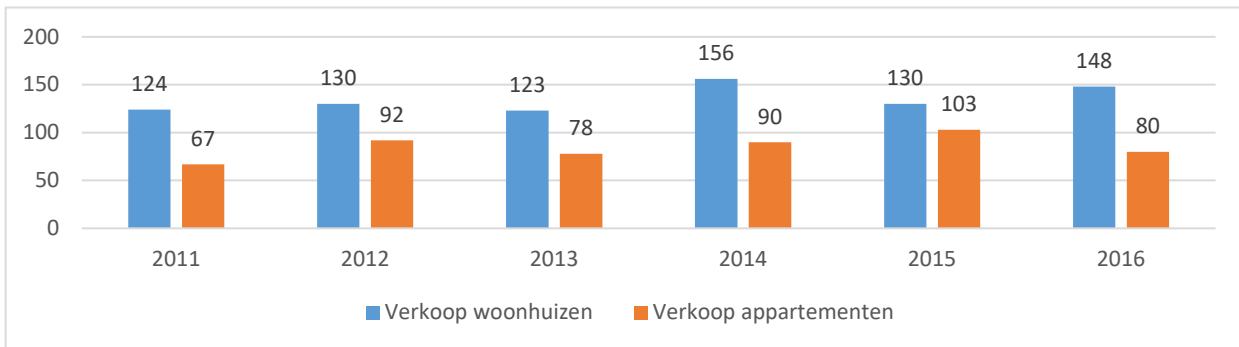
Op het vlak van **sociale** huisvesting heeft Bilzen relatief weinig accommodatie in vergelijking met de provincie en het gewest. Het aantal sociale huurwoningen ten opzichte van particuliere huishoudens (5,10%) ligt er lager dan in zowel de provincie (6,00%) als het gewest (5,90%) (figuur 31). Het aantal sociale huurwoningen ondergaat echter wel een licht stijgende trend. Van 2014 tot 2017 steeg het aantal sociale huurwoningen in de stad van 606 naar 680 (+12,21%) (figuur 32).

Finaal kan besloten worden dat Bilzen een stijgende en schommelende trend ervaart in het aantal verkooptransacties van zowel de woonhuizen als de appartementen. Die trend gaat gepaard met een stijging in de gemiddelde vastgoedprijzen voor beide types gebouwen. Dit wordt vertaald in stabiele of stijgende duurheidsratio's voor de stad. Desondanks blijft de stad relatief betaalbaar (gemeten met de duurheidsratio) in vergelijking met de provincie en het gewest. Er is relatief weinig sociale huisvesting in Bilzen wanneer vergeleken wordt met de provincie en het gewest. Desalniettemin is er een opwaartse trend in het absolute aantal sociale huisvestingen.

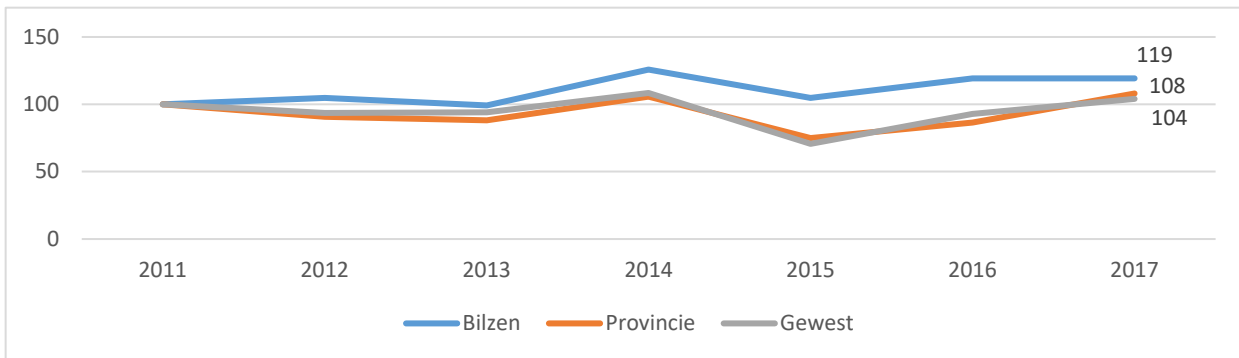
4. Evolutie verkoop huizen en appartementen

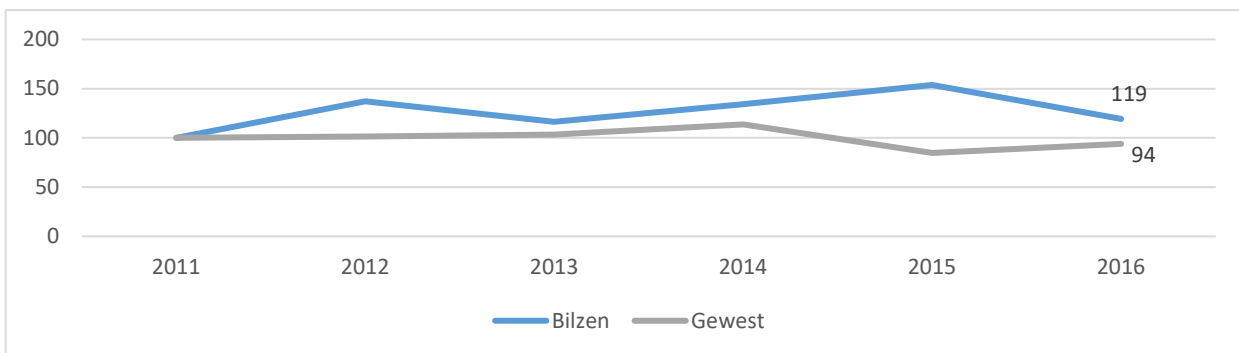
Figuur 21 - Verkoop woonhuizen en appartementen in de stad/gemeente

Figuur 22 - Evolutie verkoop woonhuizen (2011 = 100)

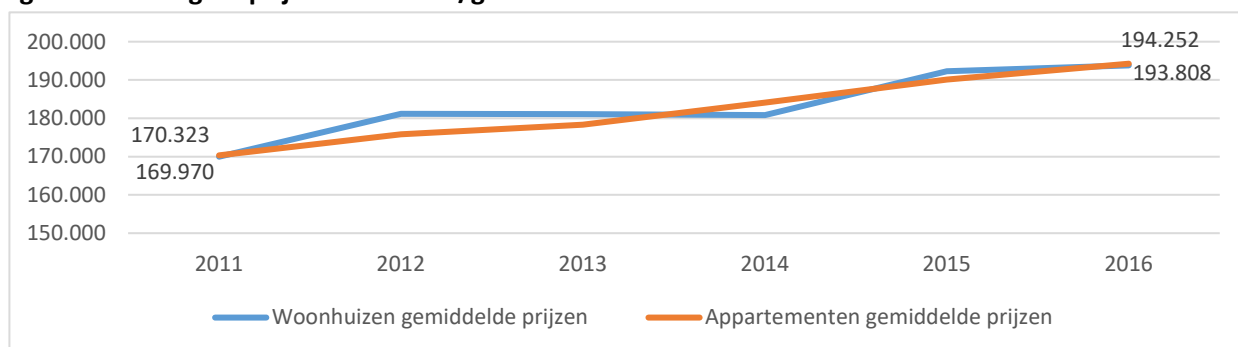
Figuur 23 - Evolutie verkoop appartementen (2011 = 100)

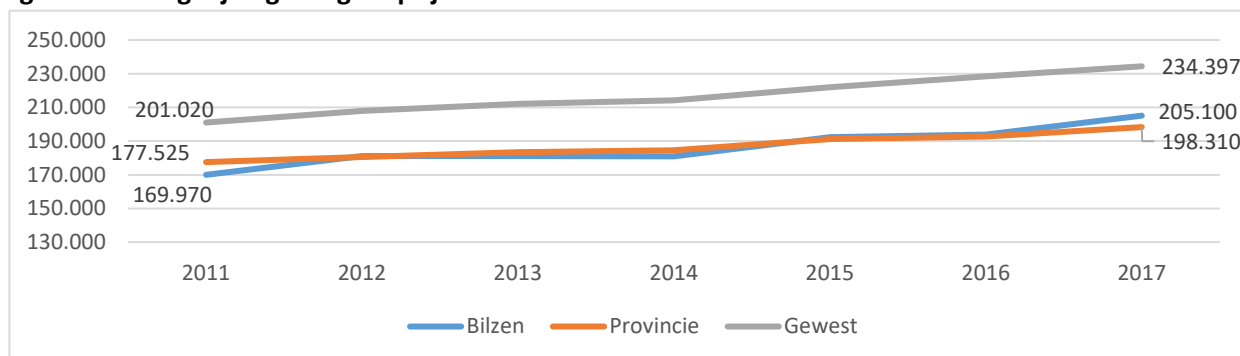
5. Evolutie en vergelijking van vastgoedprijzen

5.1 Evolutie van vastgoedprijzen

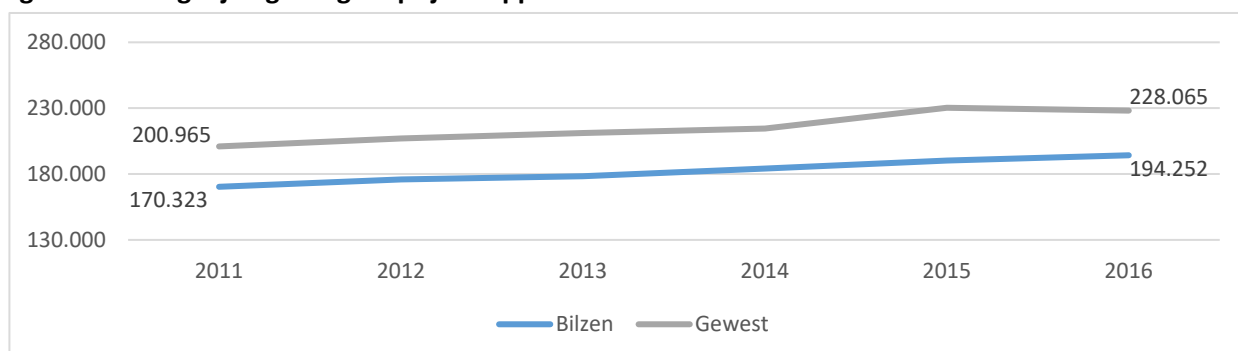
Figuur 24 - Vastgoedprijzen in de stad/gemeente

Figuur 25 - Vergelijking vastgoedprijzen woonhuizen

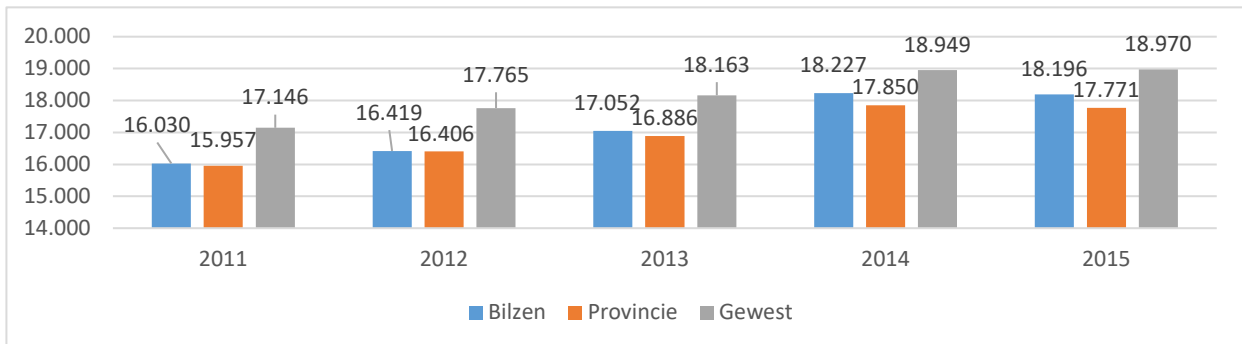

Figuur 26 - Vergelijking vastgoedprijzen appartementen

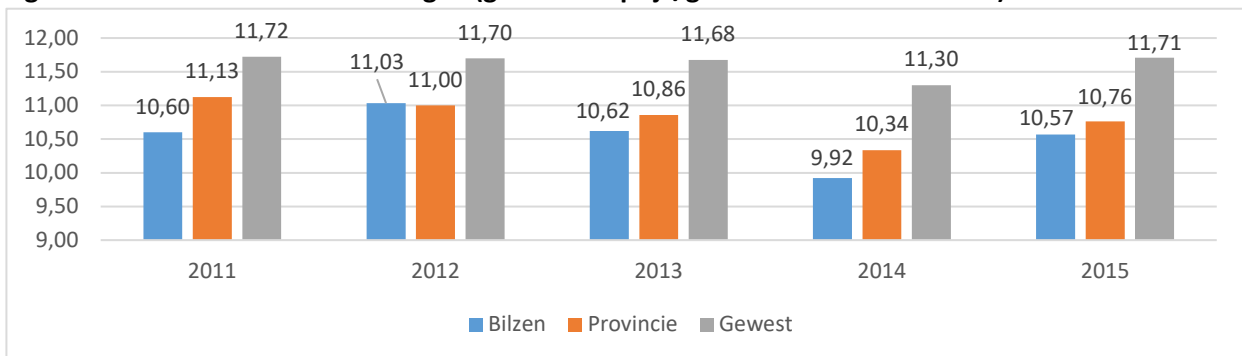

5.2 Betaalbaarheid van de woningen

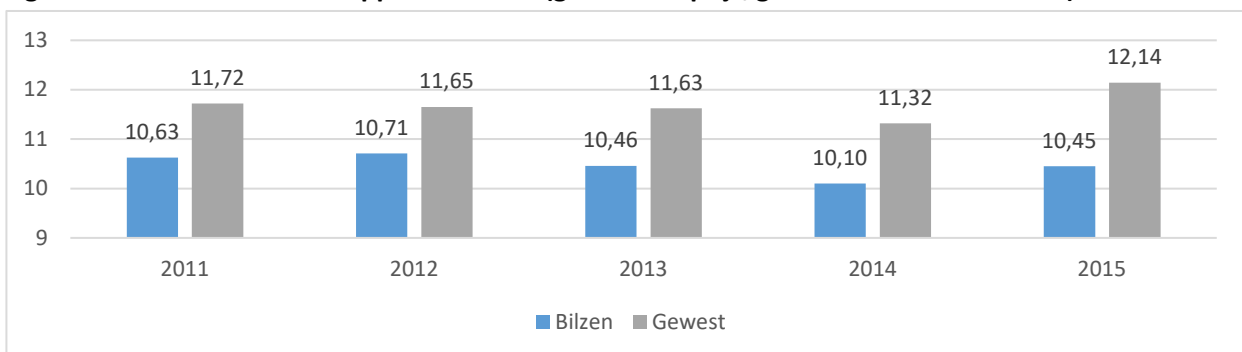
Figuur 27 - Gemiddeld belastbaar inkomen

Figuur 28 - Duurheidsratio - woningen (gem. woonprijs/gem. belastbaar inkomen)

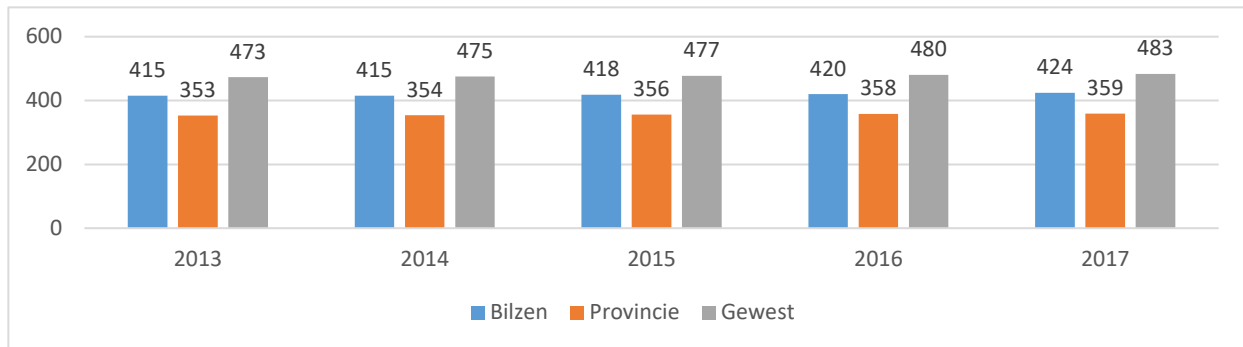

Figuur 29 - Duurheidsratio - appartementen (gem. woonprijs/gem. belastbaar inkomen)

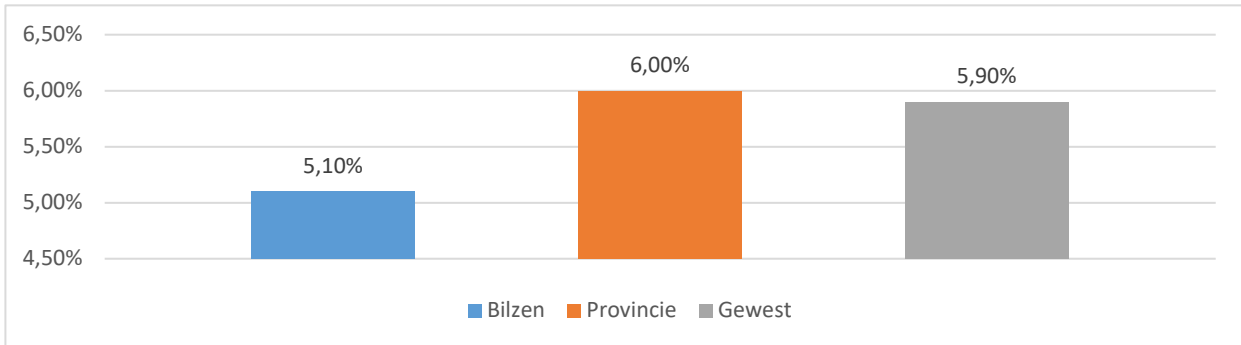
5.3 Bevolkingsdichtheid

Figuur 30 - Bevolkingsdichtheid per km²

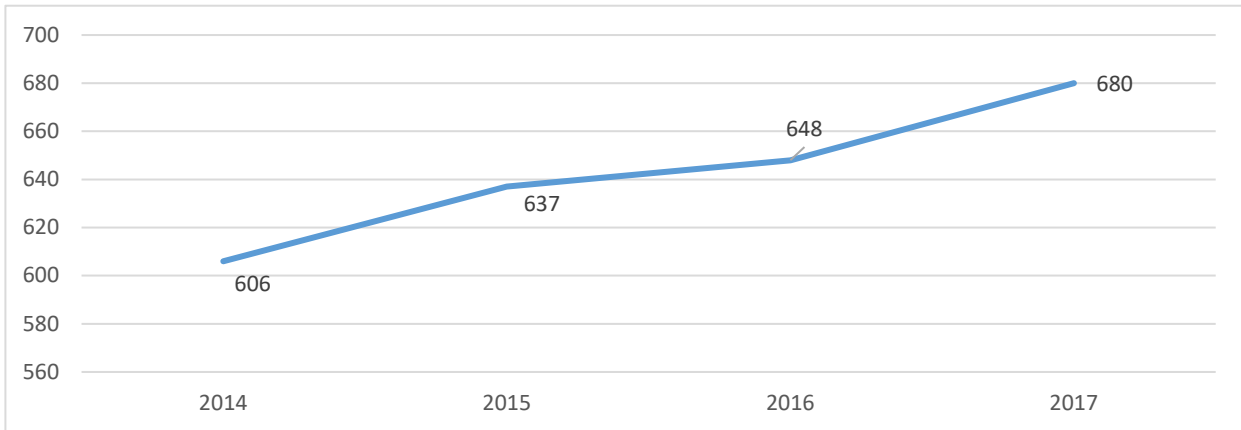

5.4 Sociale huurwoningen

Figuur 31 - Sociale huurwoningen t.o.v. particuliere huishoudens (2017)

Figuur 32 - Aantal sociale huurwoningen in de stad/gemeente (verhuurd door SVK + SHM)

C. Leven en vrije tijd

Inleiding

Een belangrijk element van een goede omgevingsanalyse vormt de aantrekkelijkheid van de buurt en de stad. Om de aantrekkelijkheid van Bilzen verder te bekijken, zijn er 7 tevredenheids- / veiligheids-indicatoren, waarnaar verder zal verwezen worden:

- Woonomgeving
- Cultuur en recreatie
- Natuur en milieu
- Veiligheid
- Ouderenzorg
- Onderwijs
- Mobiliteit

Die indicatoren worden ook vergeleken met de cluster en het gewest. Meer info over de cluster kan gevonden worden in de appendix. In de samenvatting worden de zeven elementen verder besproken.

Samenvatting

Als eerste element is er de **woonomgeving**. Hierbij kan vastgesteld worden dat 81% van de ondervraagden tevreden is over de stad. Bilzen scoort hier beter dan zowel de cluster (74%) als het gewest (77%). Deze positieve score kan gerelateerd zijn aan de focus op citymarketing in Bilzen. Verder was 74% van de ondervraagden expliciet fier op de stad (figuren 33, 34, 35).

Op het vlak van **cultuur en recreatie** scoort Bilzen over de hele lijn goed. Over elke categorie (sportvoorzieningen, recreatievoorzieningen, culturele voorzieningen en uitgaansgelegenheden) zijn de mensen van Bilzen relatief meer tevreden dan in de cluster en het gewest (figuren 36, 37, 38, 39). De laagste tevredenheidsscore werd behaald op de uitgaansgelegenheden (65% tevreden).

Bilzen gaat verder op zijn positieve elan op het vlak van **natuur en milieu**. 86% van de ondervraagden is tevreden over het groen in de stad (figuur 40) en 85% vindt dat er voldoende aanbod van het groen is (figuur 41). Ook kan vastgesteld worden dat de gemiddelde CO₂-uitstoot per inwoner lager ligt dan in het gewest en de provincie en stevig daalde van 2015 tot 2016 (-20,83%) (figuur 42). Die recente daling is te danken aan de afname in het absolute aantal CO₂-uitstoot. Die daalde namelijk van 2015 tot 2016 met 21,63%.

Rond **veiligheid** scoort Bilzen even goed of iets slechter dan in de cluster en het gewest. 85% van de ondervraagden voelt zich altijd veilig in de stad en ook 85% meldt dat ze nooit of zelden met vandalisme te maken hebben (figuren 43, 45). Het cluster- en gewestgemiddelde liggen beiden rond deze niveaus.

Als vijfde element is er de **ouderenzorg**. Van figuur 46 valt af te leiden dat 85% van de ondervraagden tevreden is over de ouderenvoorzieningen. Op dit vlak scoort Bilzen beter dan het clustergemiddelde (79% tevreden) en het gewestgemiddelde (72%). Het aanbod in de ouderenzorg varieert naargelang het type centrum. Bilzen heeft 5,3 woongelegenheden in woonzorgcentra per 100 ouderen (65+ jaar), in vergelijking met 5,1 voor de provincie en 6,1 voor het gewest (figuur 47). Op het vlak van dagverzorgingscentra en lokale dienstencentra kan Bilzen minder aanbieden per 10.000 ouderen dan in de provincie en het gewest. De stad kan dan wel weer meer aanbieden per 1.000 en per 100 ouderen respectievelijk op het vlak van centra voor kortverblijf en assistentiewoningen (figuur 47).

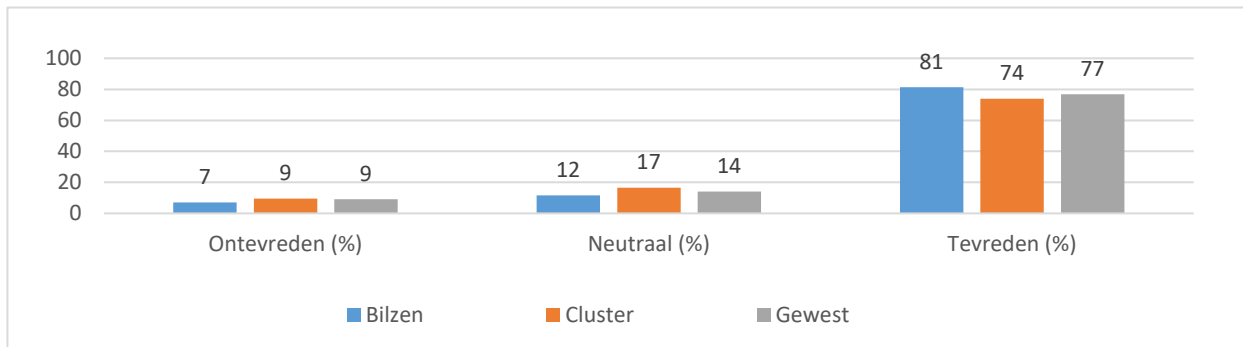
Het volgende element is het **onderwijs**. Van de ondervraagden is 93% tevreden over het onderwijs, wat boven de score van de cluster (90%) en het gewest (88%) ligt (figuur 48). Op het vlak van schoolse achterstand kan verder afgeleid worden dat 6,40% van de leerlingen lager onderwijs één of meer jaren schoolse achterstand had in 2017. Dit is een score die ver onder die van de provincie (10,40%) en het gewest (12,20%) ligt. Daarenboven kan vastgesteld worden dat slechts 2,80% van de leerlingen secundair onderwijs twee of meer jaar schoolse achterstand had in 2017, wat opnieuw een beter cijfer is dan in de provincie (4,90%) en het gewest (5,20%).

Als laatste element is er de **mobiliteit** in de stad. Hierbij worden twee belangrijke alternatieven voor de wagen geanalyseerd: het openbaar vervoer en de fiets. Bilzen scoort hier goed. De stad scoort bovengemiddeld op de vraag of er voldoende openbaar vervoer is (figuur 51). Ook over de fietspaden zijn de mensen relatief tevreden in vergelijking met de cluster en het gewest. 47% vindt dat er voldoende fietspaden zijn (versus 39% en 42% in de cluster en het gewest) en 53% is tevreden over de staat van de fietspaden (versus 39% en 45% in de cluster en het gewest) (figuren 52, 53).

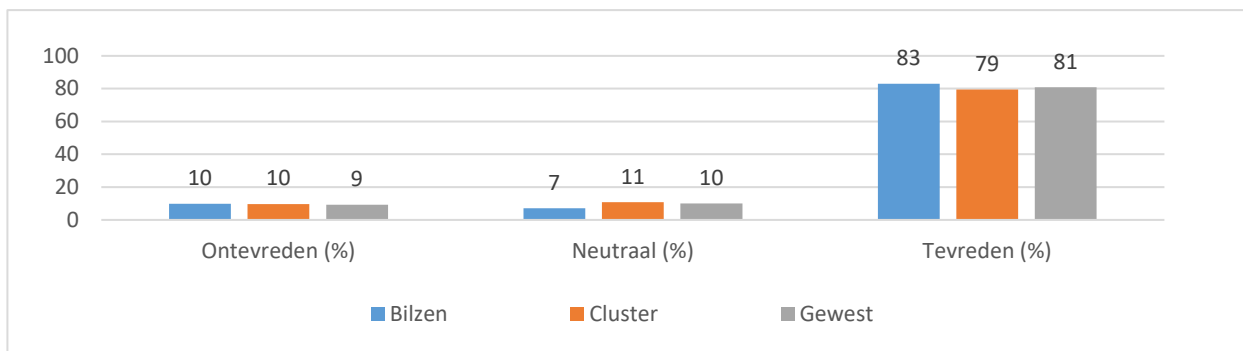
We kunnen **besluiten** dat Bilzen een algemene tevredenheid heeft van ongeveer 8 op 10. Er zijn positieve resultaten op te merken voor alle besproken thema's. Bilzen scoort beter dan de referentiegebieden op bijna alle besproken indicatoren. In het bijzonder zijn positieve resultaten op te merken op het vlak van de CO₂-uitstoot per inwoner, de tevredenheid over de ouderenvoorzieningen en het onderwijs.

6. Algemene tevredenheid

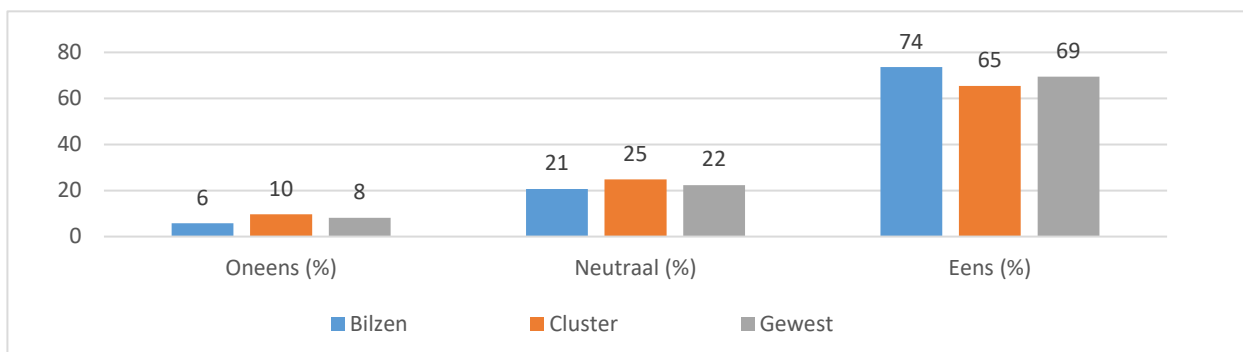
Figuur 33 - Tevredenheid over de stad/gemeente - 2017

Figuur 34 - Tevredenheid over de buurt - 2017

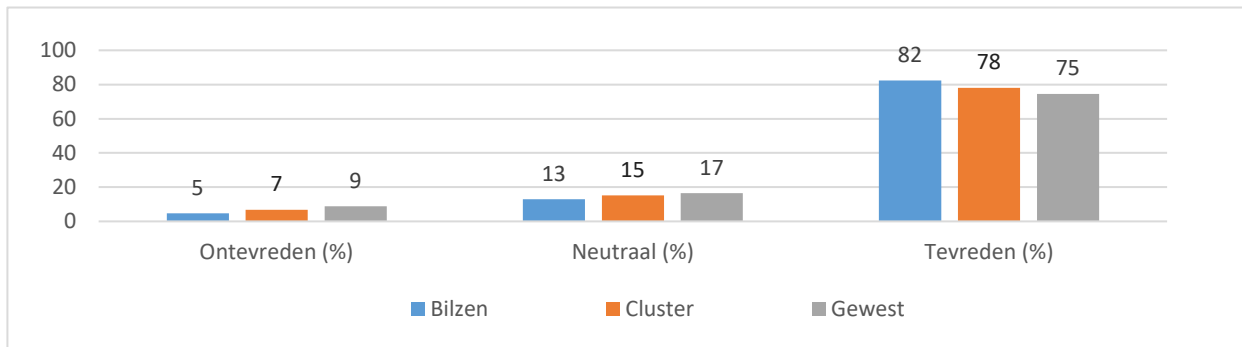
Figuur 35 - Fierheid over de stad/gemeente - 2017

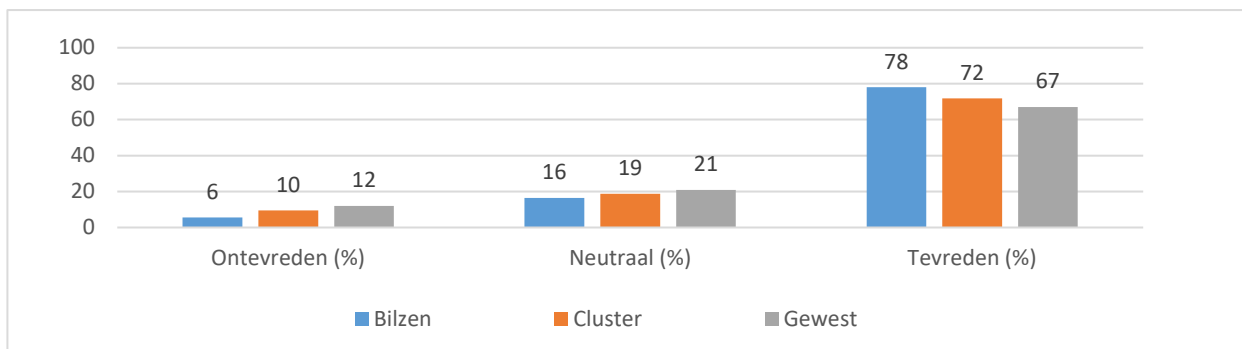
7. Cultuur en vrije tijd

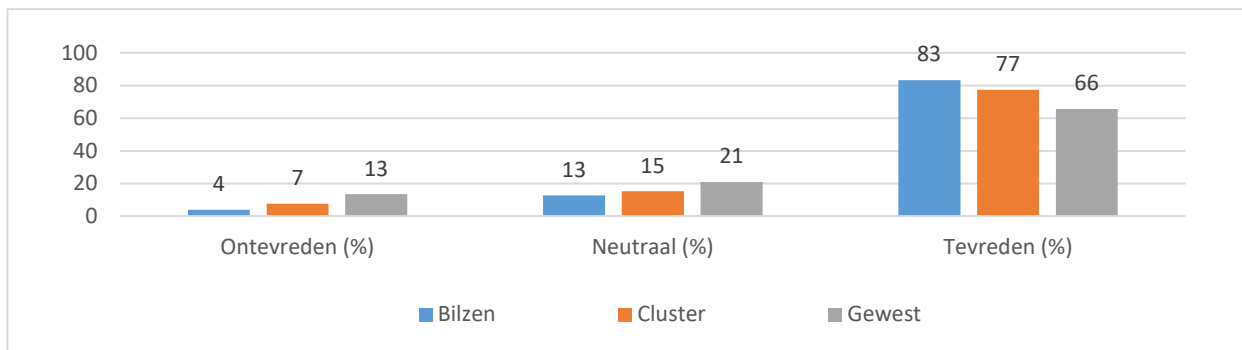
Figuur 36 - Tevredenheid sportvoorzieningen - 2017

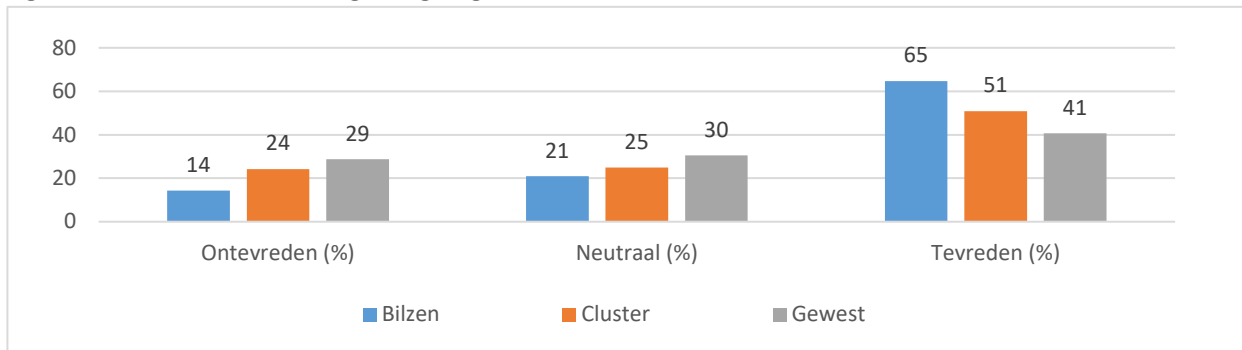
Figuur 37 - Tevredenheid recreatievoorzieningen - 2017

Figuur 38 - Tevredenheid culturele voorzieningen - 2017

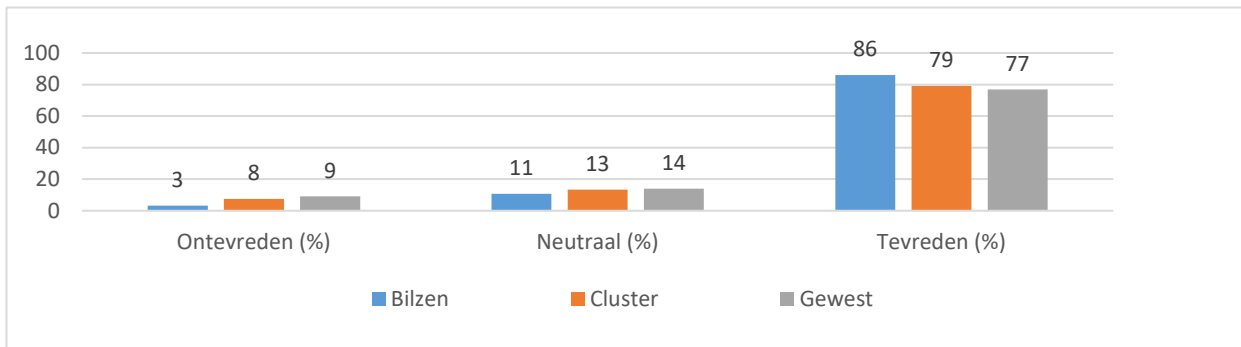
Figuur 39 - Tevredenheid uitgaansgelegenheden - 2017

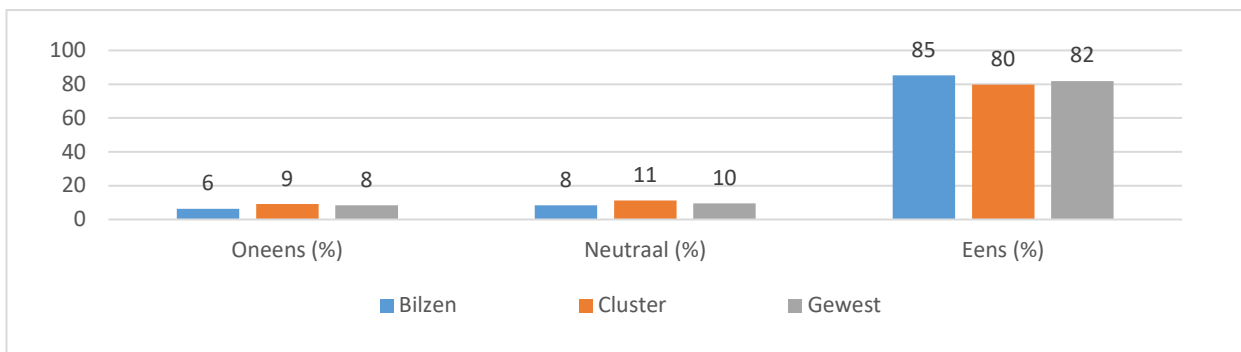
8. Natuur en milieu

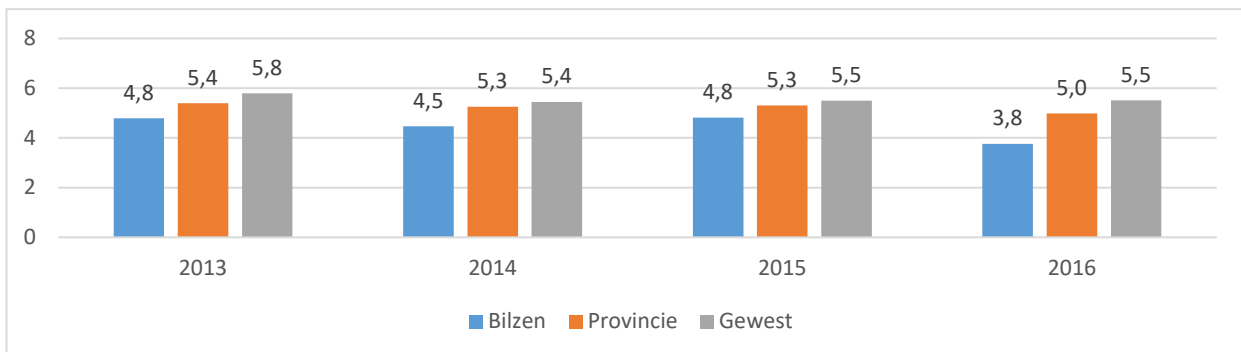
Figuur 40 - Tevredenheid over het groen - 2017

Figuur 41 - Voldoende groen in de stad/gemeente - 2017

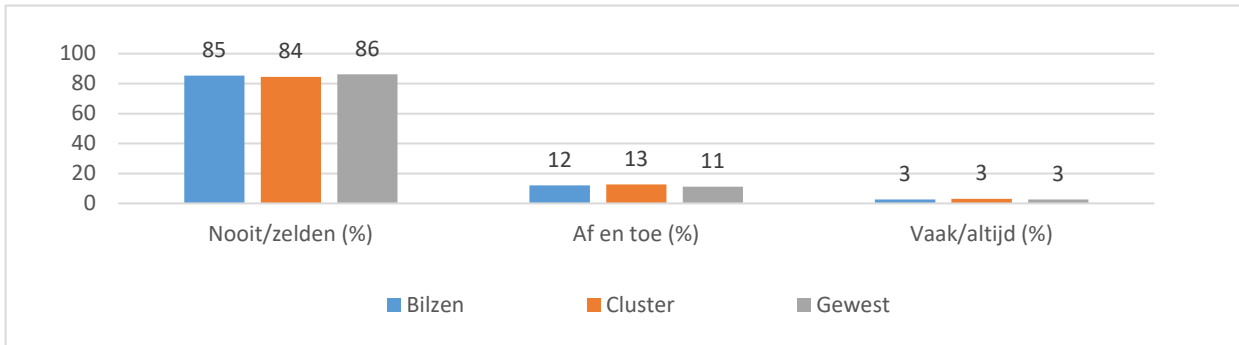

Figuur 42 - CO₂-uitstoot per inwoner (ton)

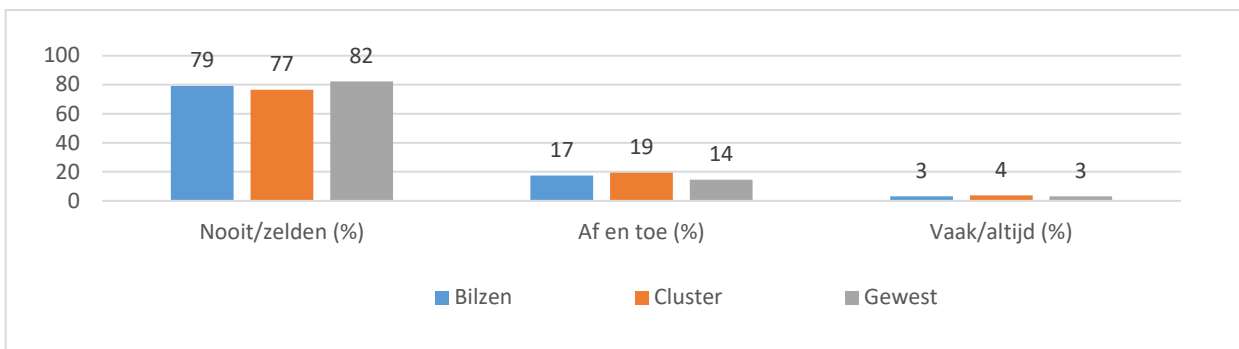

9. Veiligheid

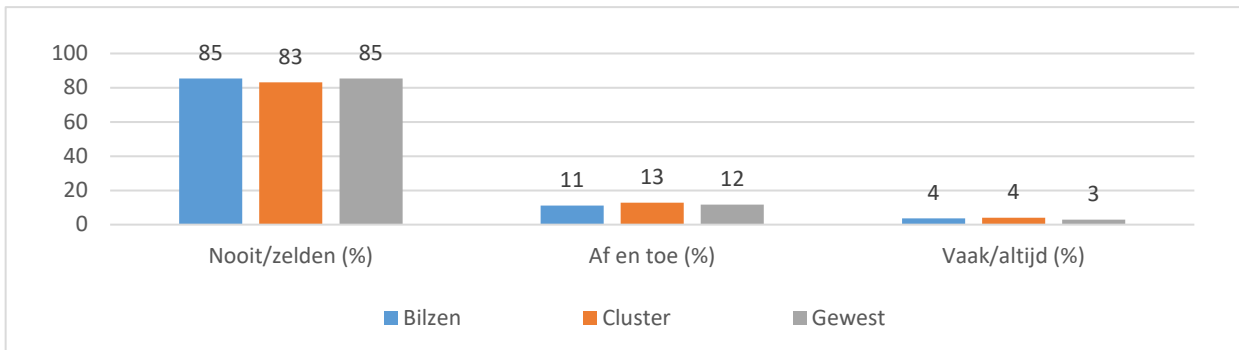
Figuur 43 - Onveiligheidsgevoel in de stad/gemeente - 2017

Figuur 44 - Onveiligheidsgevoel in de buurt/wijk - 2017

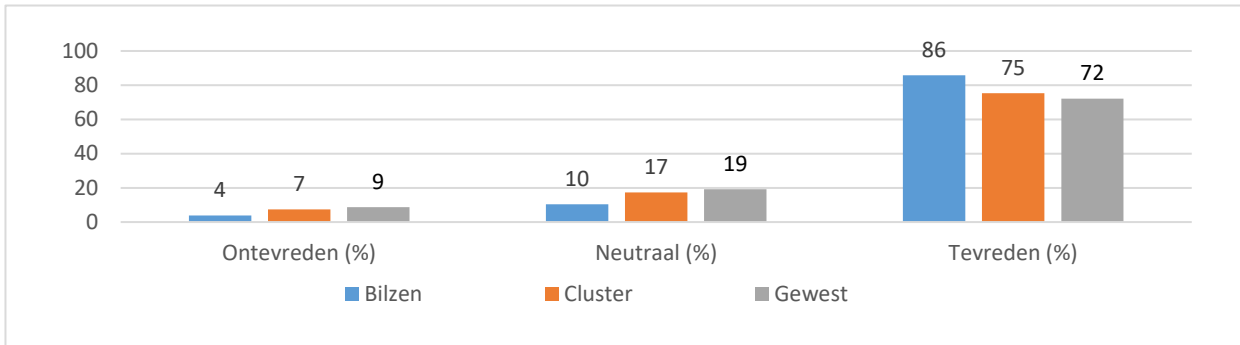
Figuur 45 - Vandalisme - 2017

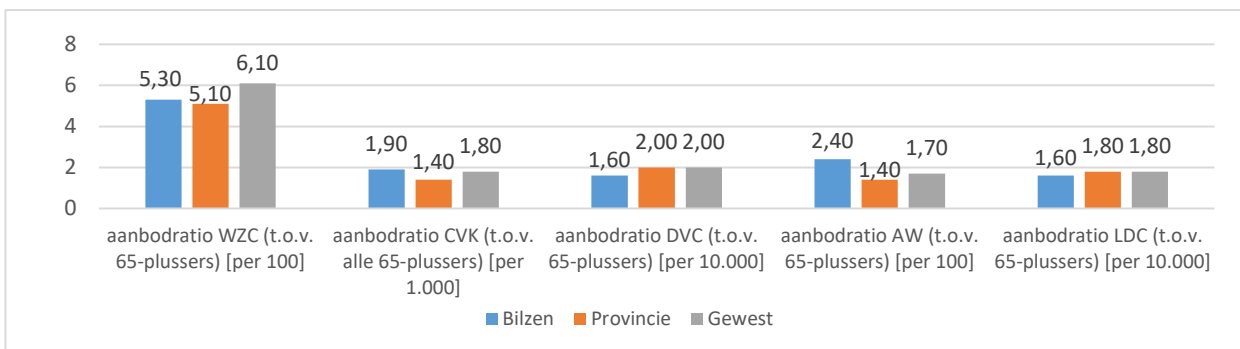
10. Ouderenzorg

Figuur 46 - Tevredenheid ouderenvoorzieningen - 2017

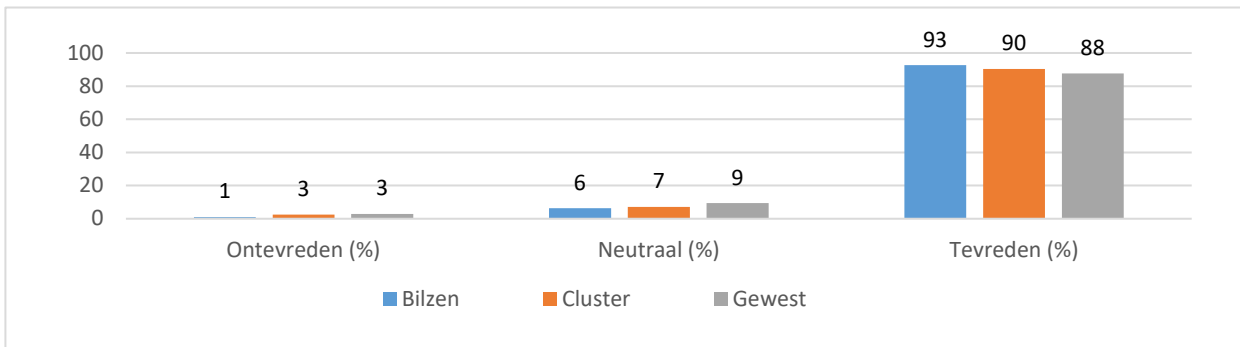
Figuur 47 - Overzicht van aanbodratio per groep 65+ jarigen (2016)

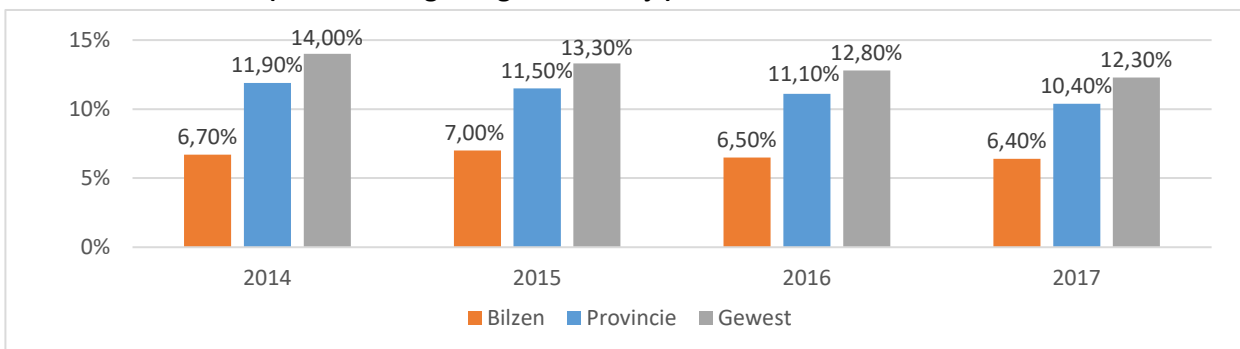
11. Onderwijs

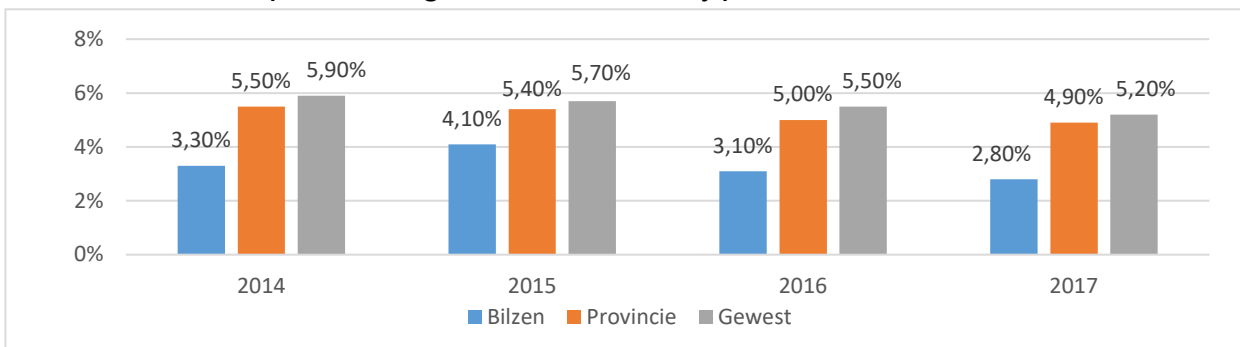
Figuur 48 - Tevredenheid onderwijs - 2017

Figuur 49 - Leerlingen lager onderwijs met één jaar of meer schoolse achterstand (t.o.v. leerlingen lager onderwijs)

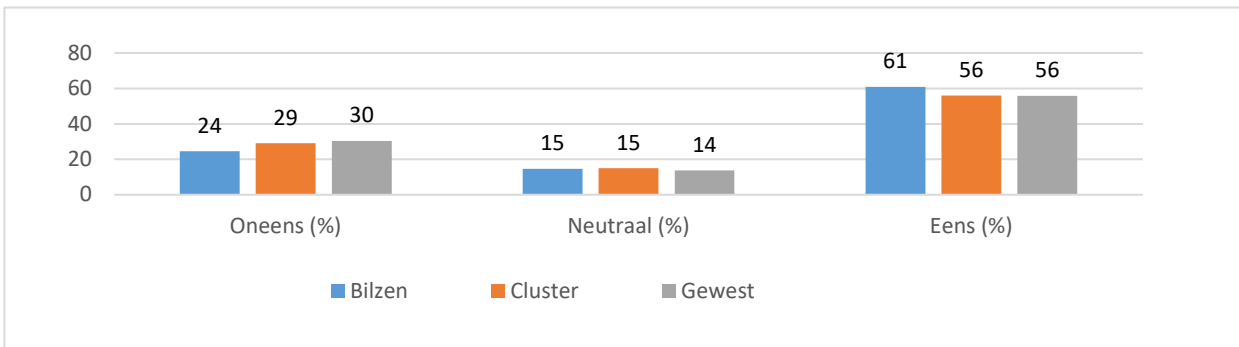
Figuur 50 - Leerlingen secundair onderwijs met twee jaar of meer schoolse achterstand (t.o.v. leerlingen secundair onderwijs)

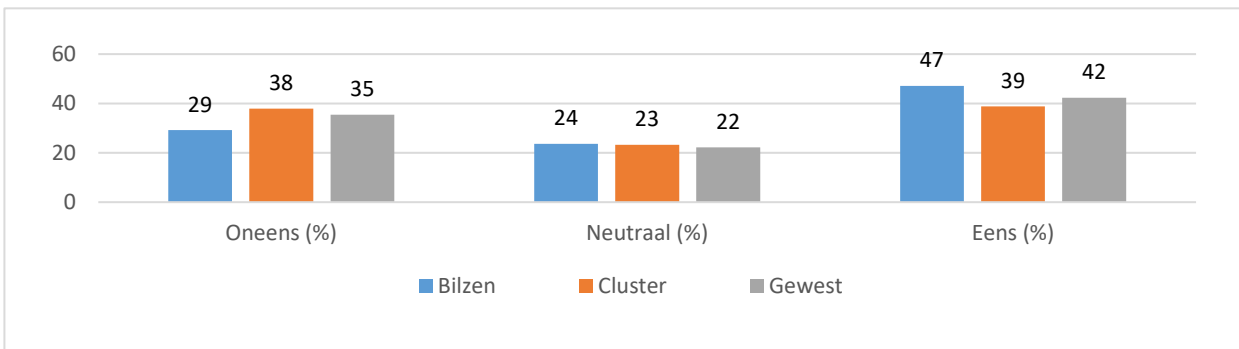
12. Mobiliteit

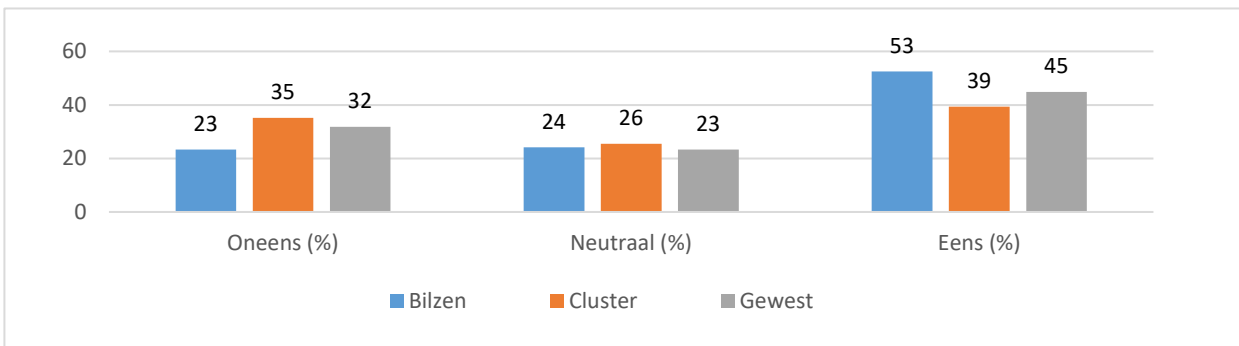
Figuur 51 - Voldoende openbaar vervoer in de stad/gemeente

Figuur 52 - Voldoende fietspaden in de stad/gemeente

Figuur 53 - Tevredenheid staat van de fietspaden

D. Economie en werk

Inleiding

Economie en werk zijn noodzakelijk voor de aantrekkelijkheid en werking van een stad. Om deze twee elementen verder te bestuderen, werden volgende thema's geanalyseerd:

- Demografie van bedrijven
- Werkzaamheid
- Armoede
- Toerisme
- Financieel beleid

In de samenvatting worden de bovenstaande topics in detail besproken.

Samenvatting

Demografie van bedrijven

In de lokale economie van Bilzen kan een stijging worden vastgesteld van het **aantal bedrijven** tussen 2011 en 2017 (+14,76%). In 2017 waren er 2.504 geregistreerde bedrijven (figuur 54). Die groei wordt positief beïnvloed door het aantal nieuwe bedrijfsoprichtingen en negatief beïnvloed door het aantal bedrijfsstopzettingen. Op figuur 55 kan worden gezien dat het aantal bedrijfsoprichtingen relatief laag is in vergelijking met het provincie- en gewestgemiddelde. Aan de andere kant zijn er ook meer bedrijfsstopzettingen waardoor de nettogroei van de stad (1,70%) een pak lager uitvalt dan in de provincie (4,20%) en het gewest (4,30%). Dit toont aan dat Bilzen zich verder kan engageren om starters aan te trekken en ondernemingen in moeilijkheden te ondersteunen, wat de stad ook doet. Bedrijfsparken worden afgeleverd of bijgebouwd, waardoor de nettogroeiratio verwacht wordt te stijgen in de toekomst.

Indien de **type bedrijven** worden bekeken in de stad, kan een vrij vergelijkbare opdeling worden opgemerkt als in de provincie en het gewest (figuur 56). Er is vooral veel tertiaire sector en een absolute meerderheid aan micro-bedrijven (1 t.e.m. 9 werknemers).

Werkzaamheid en sociale impact

In 2016 waren er 1.123 niet-werkende werkzoekenden in Bilzen (figuur 57). Hiermee heeft de stad een **werkloosheidsgraad** van 7,80% (figuur 58). Dit percentage ligt boven de werkloosheidsgraad van het gewest (7,40%), maar wel onder die van de provincie (7,90%). Ten opzichte van 2015 was de werkloosheid in 2016 gedaald met 0,80%. Het valt ook op dat de werkloosheidsgraad voor jongeren (18-24 jaar) beduidend meer daalde van 2015 tot 2016 dan de totale werkloosheidsgraad. Deze daalde bijvoorbeeld met 2,55% van 2015 tot 2016 voor Bilzen (figuur 59).

Hiertegenover staat ook een **stijging van het aantal vacatures** (figuur 60) van 37 in 2015 tot 94 in 2017 (+153,05%). Deze opwaartse beweging valt ook te zien op figuur 61, daar het aantal beschikbare vacatures per 100 niet werkende werkzoekenden 8,6 was in 2017, ten opzichte van 2,8 in 2015. Dit zou erop kunnen wijzen dat de huidige en gunstige economische conjunctuur meer dan voldoende vacatures voortbrengt waardoor de werkloosheid daalt.

De **jobratio** is de verhouding (in %) van de totale tewerkstelling (werknemers, zelfstandigen en helpers) op de bevolking op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar). Voor Bilzen was dit 47,30% in 2016 (figuur 62). Dit betekent dat er per 100 personen op beroepsactieve leeftijd, 47,30 jobs beschikbaar zijn. Dit is beduidend minder dan in de provincie (64,30%) en in het gewest (69,5%). Verschillende factoren kunnen hier een verklaring bieden. Het kleine centrum met beperkte jobgelegenheid en de tendens van de bevolking in Bilzen om in nabijgelegen steden te gaan werken zijn hier voorbeelden van. De recente komst van Carglass en de bouw van een nieuw hotel zouden deze ratio potentieel omhoog kunnen stuwten.

Armoede

In dit stuk wordt een beeld gegeven over (1) het aantal inwoners met een inkomen onder de armoedegrens en over (2) de groepen met een verhoogd risico op armoede, die potentieel extra aandacht verdienen in het beleid.

Vooreerst is er het **aantal leefloners**. Alleen wanneer men geen toereikend inkomen heeft, komt men in aanmerking voor een leefloon. Het leefloon vult dat inkomen aan tot de wettelijke armoedegrens. Het recht op een leefloon kan voortvloeien uit het recht op maatschappelijke integratie (RMI) of uit het recht op maatschappelijke hulp (RMH of equivalent leefloon). In dit rapport verwijst het leefloon naar beide. Er kan worden vastgesteld dat er 195 leefloners waren in Bilzen in 2017 (figuur 63, links). Dit is een stijging ten opzichte van 2014 (+10,80%), maar wel een verbetering ten opzichte van 2016. In vergelijking met het gewest lagen deze cijfers veel lager, maar in vergelijking met de provincie lagen deze cijfers historisch gezien hoger voor Bilzen (figuur 63, rechts).

Daarnaast is er **de inkomensgarantie voor ouderen (IGO)**. Dit is een uitkering voor ouderen vanaf 65 jaar die pensioengerechtigd zijn maar van wie het inkomen onder de wettelijke armoedegrens valt. Via de inkomensgarantie wordt hun pensioen aangevuld tot dat niveau. Ouderen die een gewaarborgd inkomen voor bejaarden (GIB) hadden, blijven hierop recht hebben. In dit geval spreken we zowel over IGO als GIB. In Bilzen waren er 274 ouderen (65+ jaar) met een GIB of IGO in 2017. Dit is procentueel ten opzichte van alle ouderen (65+ jaar) hoger in de stad (4,40%) dan in de provincie (3,70%) en het gewest (4,30%) (figuur 64).

Vervolgens zijn er de personen met **problematische schulden**. Personen met schulden lopen een verhoogd risico om in armoede terecht te komen. In 2017 waren er 654 kredietnemers met één of meer achterstallige kredieten, ofwel 3,50% van de uitstaande kredieten. Ten opzichte van de provincie (3,90%) en het gewest (3,90%) ligt dit percentage lager (figuur 65).

Als laatste categorie onder het thema armoede zijn er de **kinderen met een groot risico tot opgroeien in armoede**. Via Kind en Gezin wordt een beeld geschetst over het aantal geboortes in kansarme gezinnen. Elke geboorte wordt getoetst op zes criteria (laag inkomen, lage opleiding ouders, zwakke arbeidssituatie van de ouders, vertraagde ontwikkeling van de kinderen, slechte ontwikkeling en zwakke gezondheid). Wanneer een kind 3 of meer scoort wordt het als kansarm aanzien. In 2015 vond in Bilzen 12,60% van de geboortes plaats in een kansarm gezin. Vanaf 2015 kan echter gezien worden dat deze ratio rond de 20% ligt (figuur 66). Deze plotse stijging is moeilijk te verklaren doordat de opmetingsmethode een portie subjectiviteit bevat. Wel kan worden opgemerkt dat een coördinator voor kindarmoede werd aangesteld, die hopelijk een positieve kentering kan teweegbrengen.

Toerisme

Omtrent toerisme kan worden opgemerkt dat Bilzen in de laatste drie geregistreerde jaren een opmars kende in het aantal verblijfsgasten (+31,01%) en in het aantal overnachtingen (+25,10%) (figuur 67). De capaciteit van de logies steeg ook met 29,14% in diezelfde periode (figuur 68). Dit zou kunnen duiden op een actief beleid dat de toeristische vraag goed kan inschatten. Indien de herkomst van de verblijfsgasten in detail wordt bekeken, valt te zien dat het voornaamste gedeelte van de verblijfsgasten uit Nederland en België (87,70%) komt (figuur 69). In vergelijking met de provincie (81,70%) en het gewest (67,50%) zijn er veel Nederlandstalige verblijfsgasten in Bilzen (figuur 69). Als laatste kan worden opgemerkt dat er relatief minder mensen tewerkgesteld zijn in de vrijetijdseconomie in Bilzen (3,23% van de totale inwoners) dan in de provincie (4,03% van de totale inwoners) (figuur 70). Dit cijfer zal wellicht stijgen voor Bilzen met de komst van het nieuwe hotel.

Financieel kader stad

In de eerste plaats kan vastgesteld worden dat de totale inkomsten per inwoner lager waren in Bilzen dan de totale uitgaven per inwoner in 2017. De totale inkomsten beliepen €1.455,35 per inwoner in 2017, terwijl de uitgaven €1.525,53 per inwoner beliepen. Het verschil was ook negatief in 2014 en 2015, maar in het vorige jaar (2016) was dit verschil positief (figuur 71).

De kentering van het positieve verschil naar het negatieve verschil is voornamelijk te wijten aan een snellere stijging in de uitgaven dan in de ontvangsten op de overgang van 2016 naar 2017. De uitgaven namen toe van €1.332,12 per inwoner in 2016 tot €1.525,53 per inwoner in 2017 (+14,52%), terwijl de inkomsten toenamen van €1.429,04 per inwoner in 2016 tot €1.455,35 per inwoner in 2017 (+1,84%). In vergelijking met de provincie en het gewest wordt duidelijk dat zowel de uitgaven als de inkomsten per inwoner rond het niveau van de provincie schommelen, maar onder het niveau van het gewest liggen (figuren 72, 73).

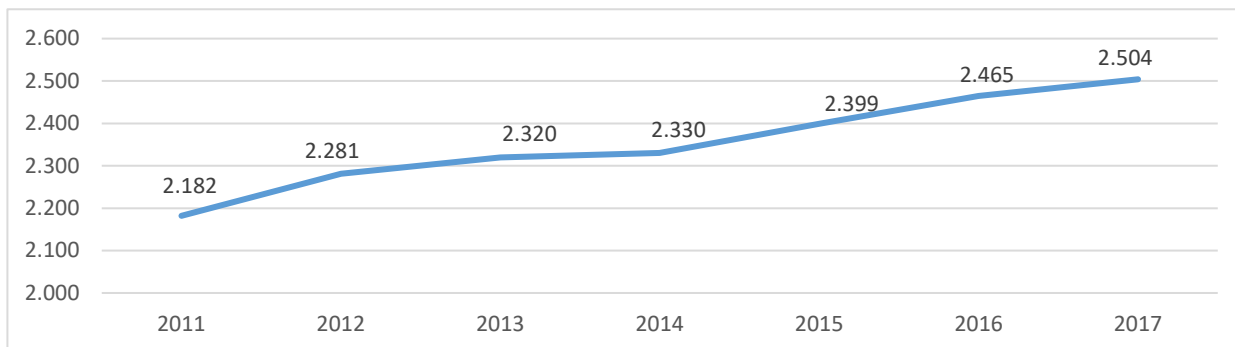
De milde stijging in de ontvangsten wordt voornamelijk gedreven door een sterke en recente (2016 tot 2017) verhoging in de groep van 'andere ontvangsten' (+26,46%) (figuur 76). De investeringsontvangsten stegen ook opnieuw van €115,71 per inwoner in 2016 tot €131,77 per inwoner in 2017 (+13,88%) na een jaar sterk gedaald te zijn van 2015 tot 2016 (-46,12%) (figuur 75). De ontvangsten van belastingen en boetes bleven quasi constant van 2016 tot 2017, terwijl diezelfde ontvangsten in de provincie en het gewest daalden (figuur 77). Voor de exploitatie-ontvangsten kan eenzelfde conclusie worden getrokken als voor de ontvangsten van de belastingen en de boetes (figuur 74).

Zoals eerder vermeld namen ook de totale uitgaven per inwoner toe in Bilzen (+14,52%). Deze sterke stijging staat in contrast met de daling in de totale uitgaven per inwoner in de provincie (-1,81%) en het gewest (-5,62%) (figuur 73). Dit komt vooral door de opvallende stijgingen in de investeringsuitgaven per inwoner (+100,94%) en de andere uitgaven per inwoner (+26,78%) van 2016 naar 2017 (figuren 79, 80). De exploitatie-uitgaven daalden daarentegen licht van 2016 naar 2017 (-1,13%), net zoals in de provincie en het gewest (figuur 78).

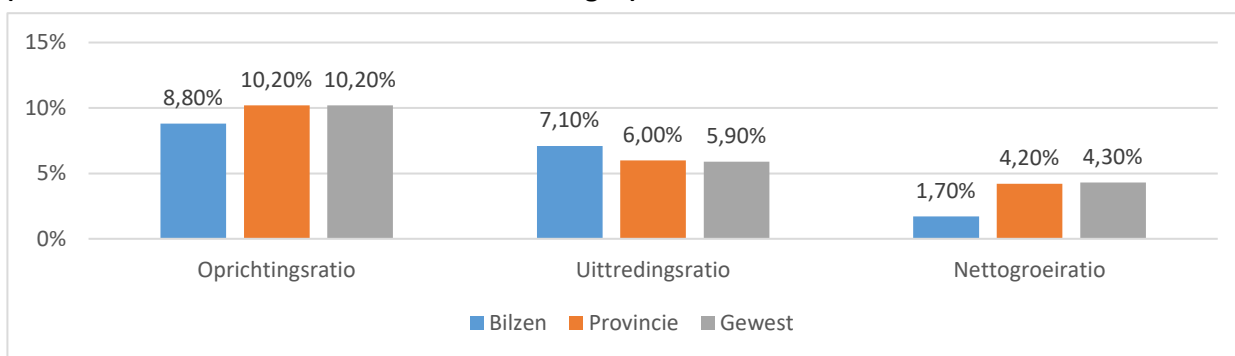
Op het vlak van schulden kan opgemerkt worden dat Bilzen een relatief hoge lange-termijn schuld per inwoner heeft. De schulden per inwoner van de stad in 2017 (€1.308,02) lagen ver boven die van de provincie (€764,89) en het gewest (€812,75). Wel moet opgemerkt worden dat die lange-termijn schuld per inwoner, net zoals bij de referentiegebieden, elk jaar daalt (figuur 81).

13. Demografie van bedrijven

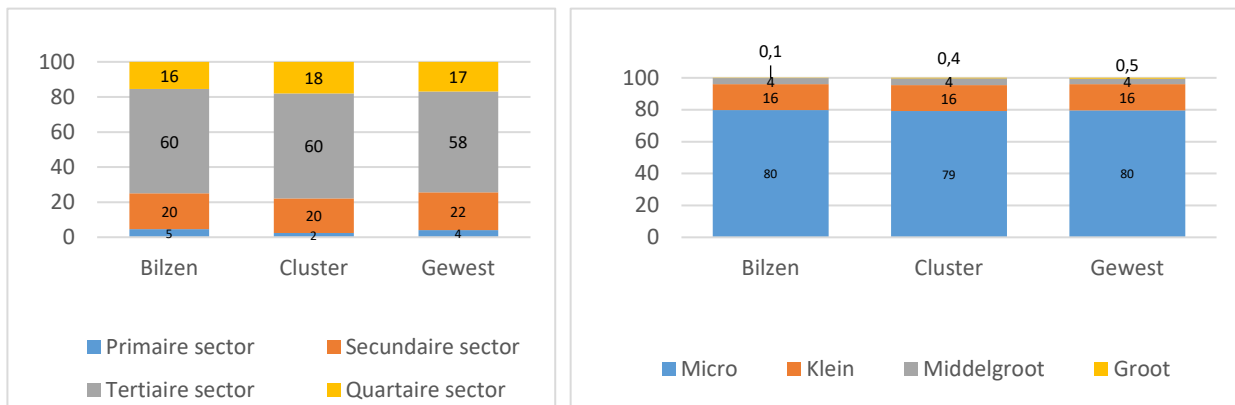
Figuur 54 - Aantal actieve ondernemingen

**Figuur 55 - Oprichtingsratio, uittredingsratio en nettogroeiratio (2016)
(Berekend als % van aantal actieve ondernemingen)**

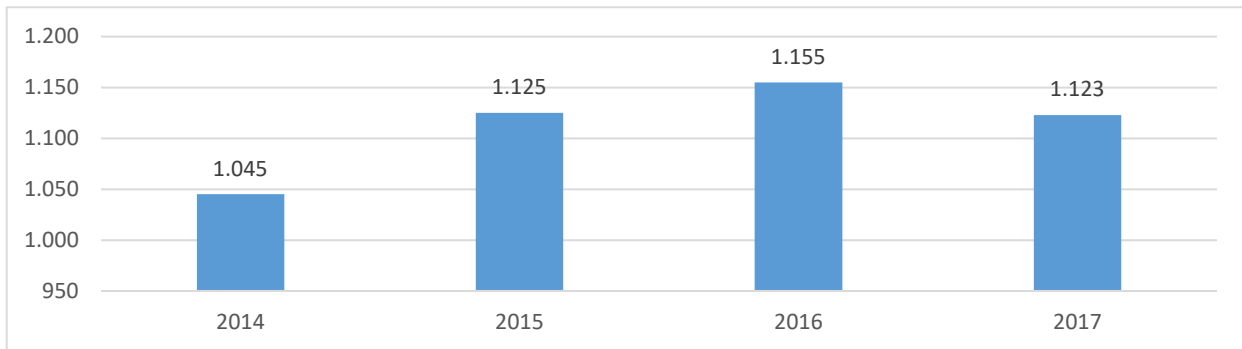
Figuur 56 - Sector en grootte van de bedrijven in de stad/gemeente (2015)

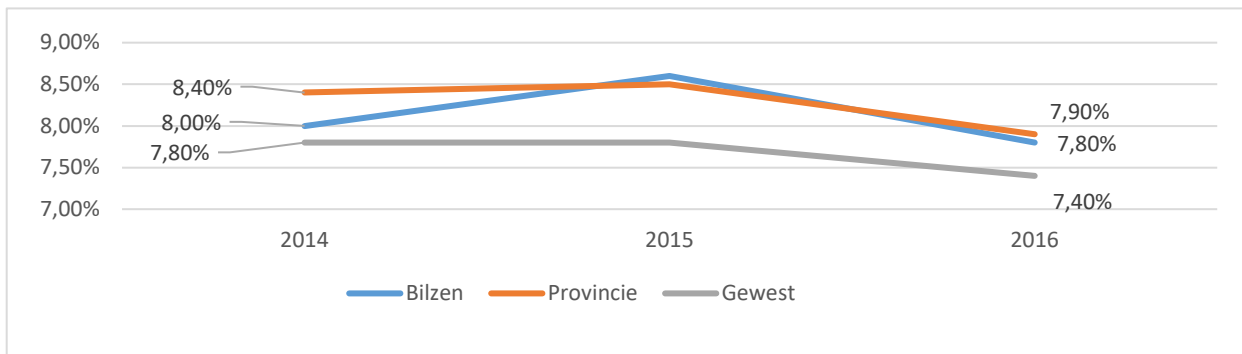
14. Werkzaamheid

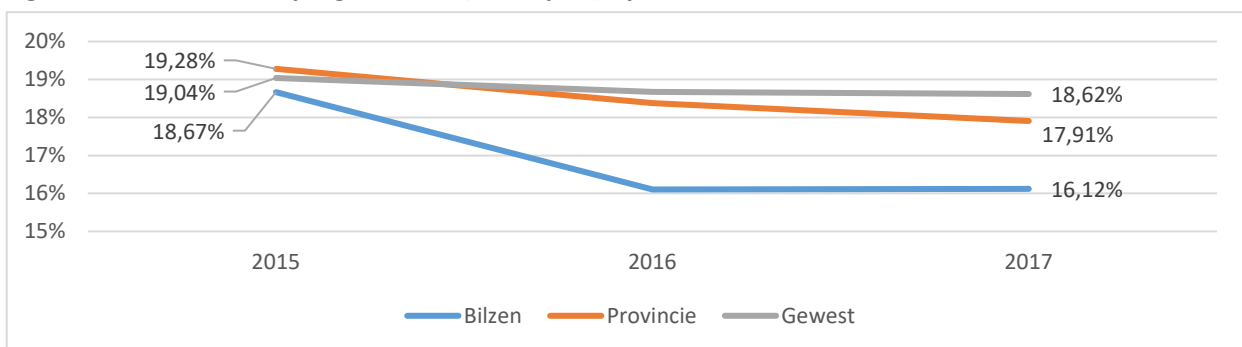
Figuur 57 - Niet-werkende werkzoekenden (NWWZ) (18-64 jaar)

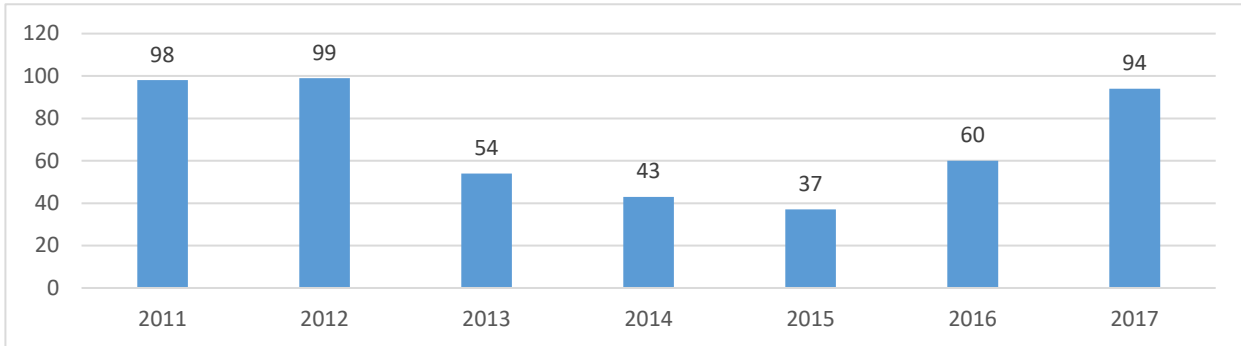
Figuur 58 - Evolutie werkloosheidsgraad

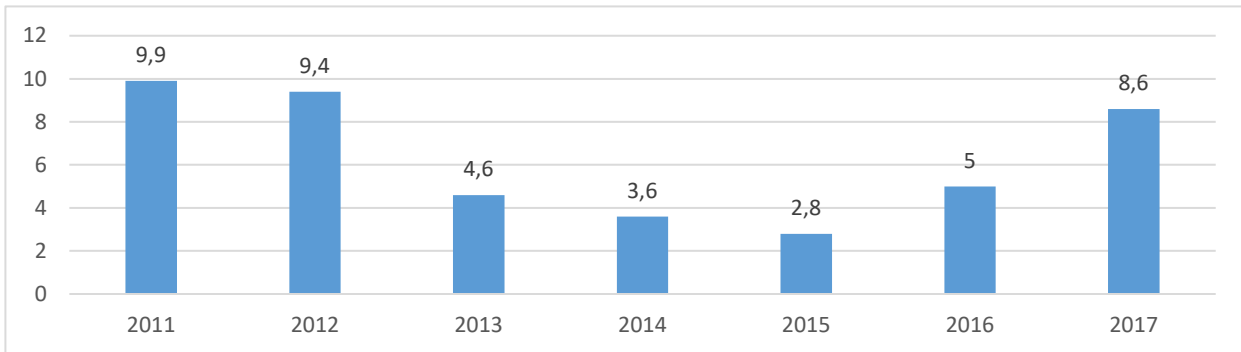
Figuur 59 - Ratio aantal jonge NWWZ (18-24 jaar) op totaal NWWZ

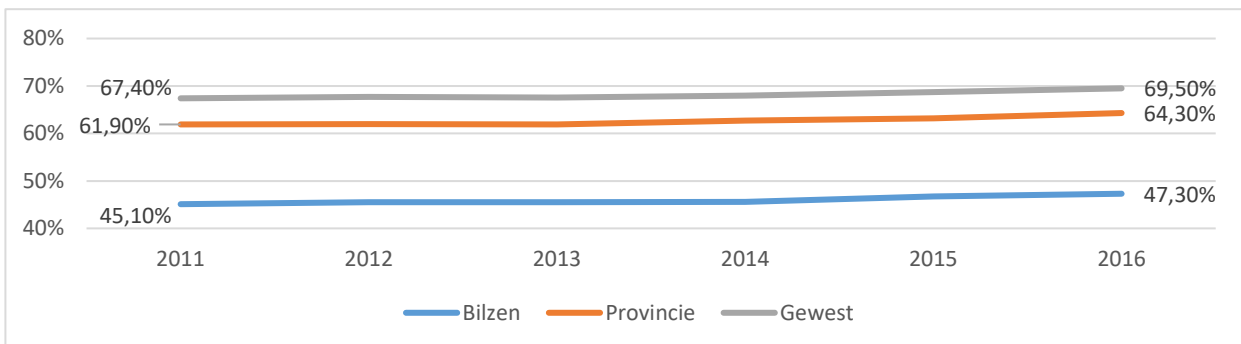
Figuur 60 - Evolutie aantal beschikbare vacatures in de stad/gemeente

Figuur 61 - Evolutie aantal beschikbare vacatures, per 100 NWWZ in de stad/gemeente

Figuur 62 - Jobratio

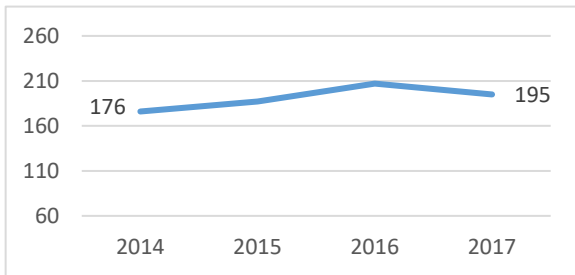

15. Armoede

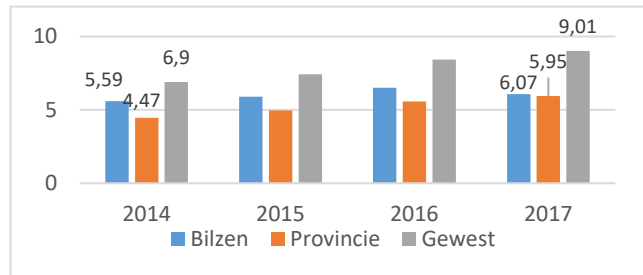

Figuur 63 - Evolutie aantal leefloners

- Evolutie aantal leefloners in de stad/gemeente

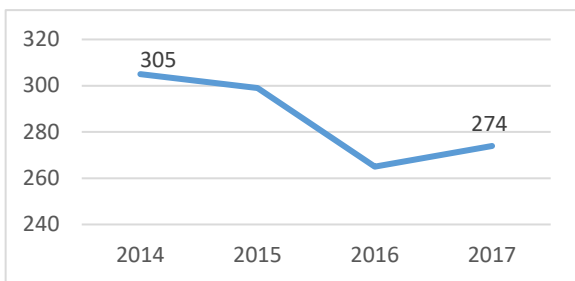

- Aantal leefloners per 1.000 inwoners

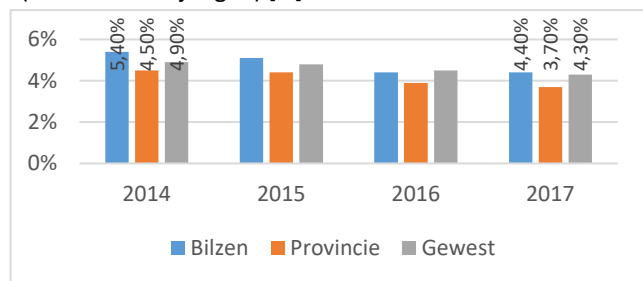

Figuur 64 - Ouderen met een inkomensgarantie

- Ouderen met een inkomensgarantie [aantal]

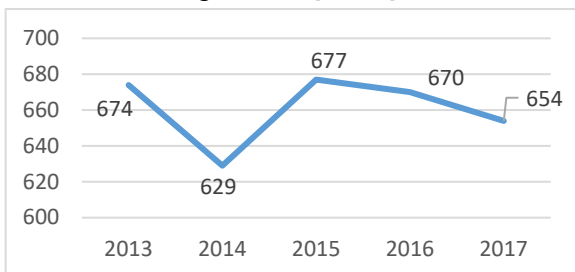

- Ouderen met een inkomensgarantie (t.o.v. alle 65+ jarigen) [%]

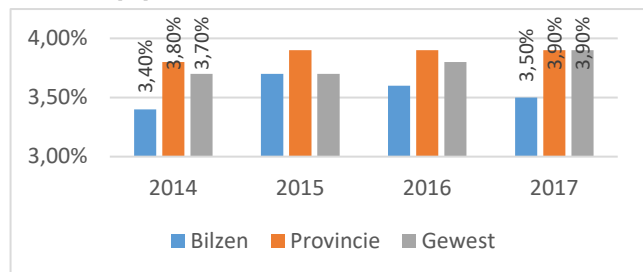

Figuur 65 - Kredietnemers met minstens één achterstallige betaling

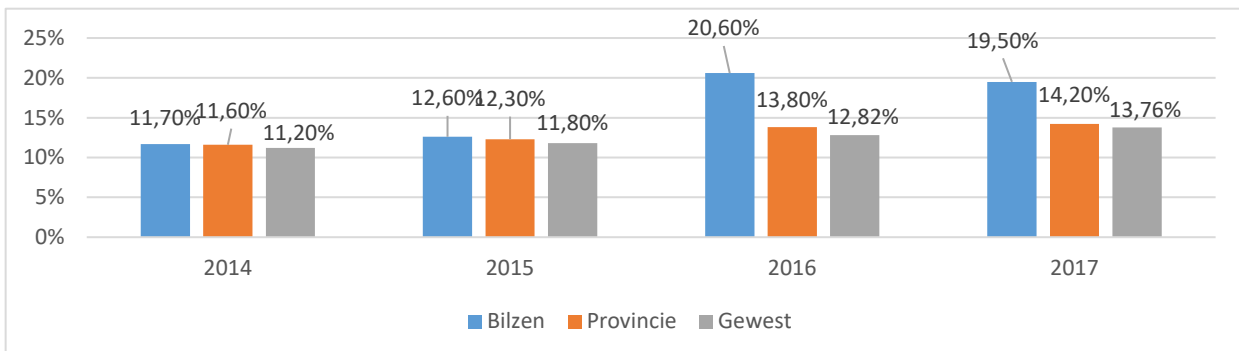
- Kredietnemers met minstens één achterstallig krediet in de stad/gemeente [aantal]

- Kredietnemers met minstens één achterstallig krediet [%]

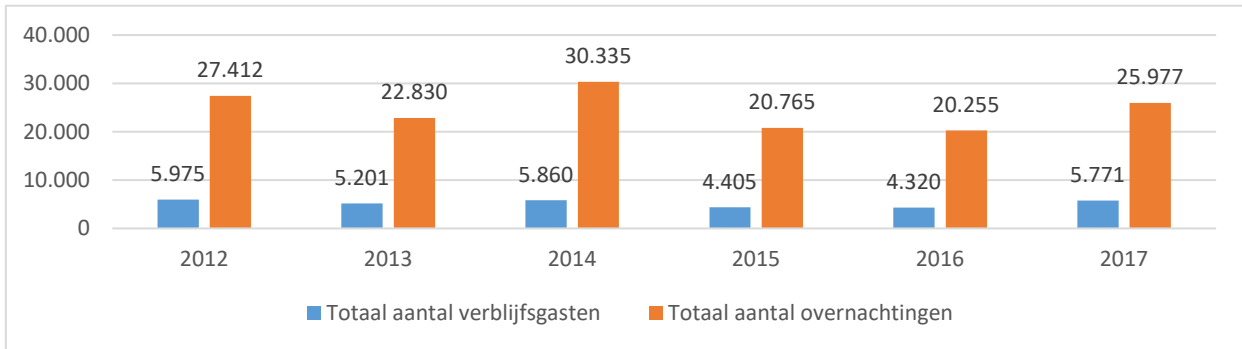

Figuur 66 - Geboortes in kansarme gezinnen (t.o.v. totaal aantal geboortes)

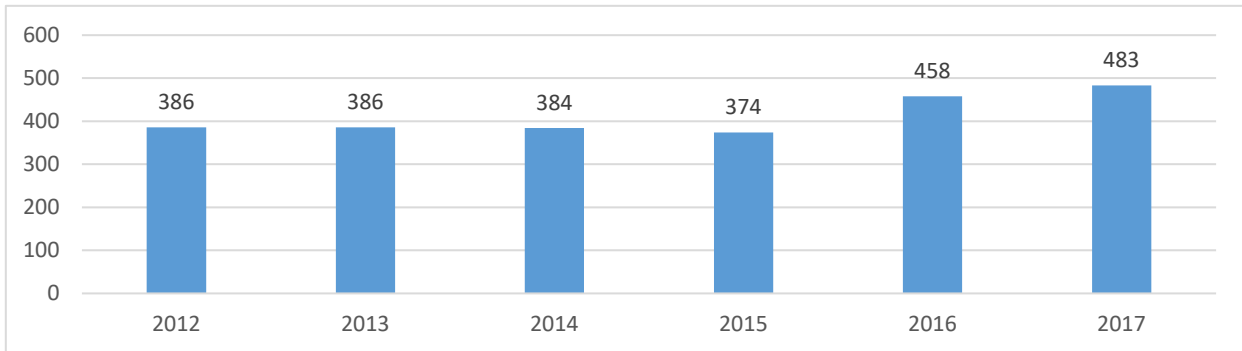

16. Toerisme

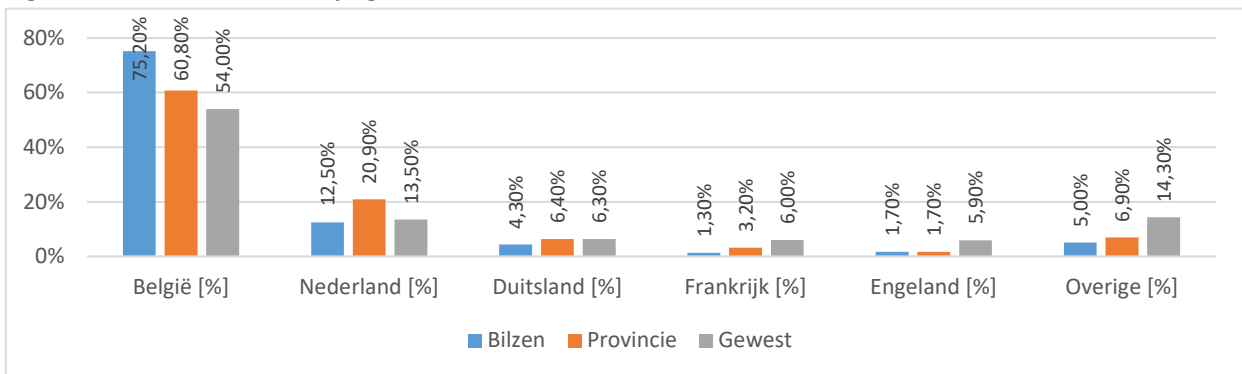
Figuur 67 - Evolutie aantal verblijfsgasten (aankomsten) en totaal aantal overnachtingen

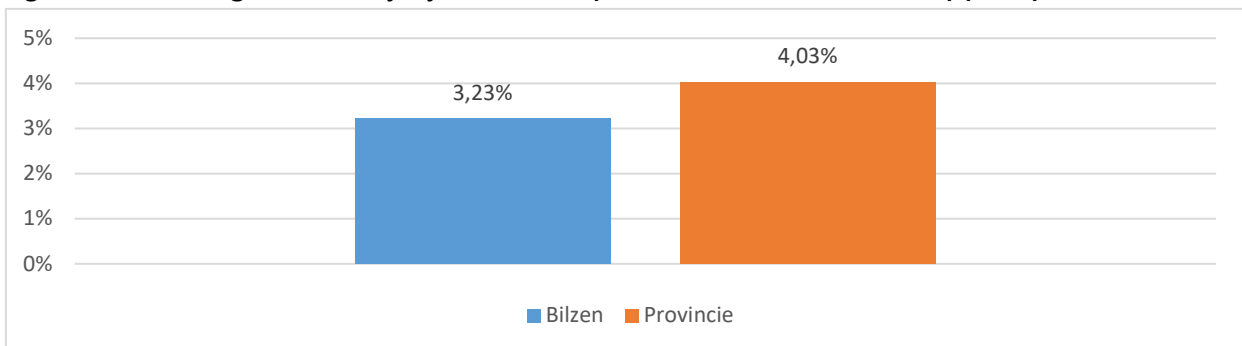
Figuur 68 - Evolutie capaciteit logies

Figuur 69 - Herkomst verblijfsgasten (2017)

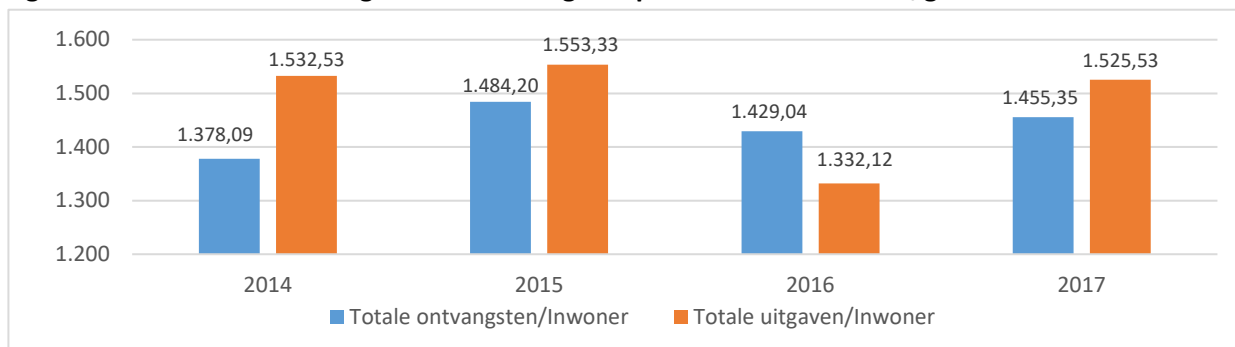
Figuur 70 - Tewerkgesteld in vrijetijdseconomie (t.o.v. totaal aantal inwoners) (2016)

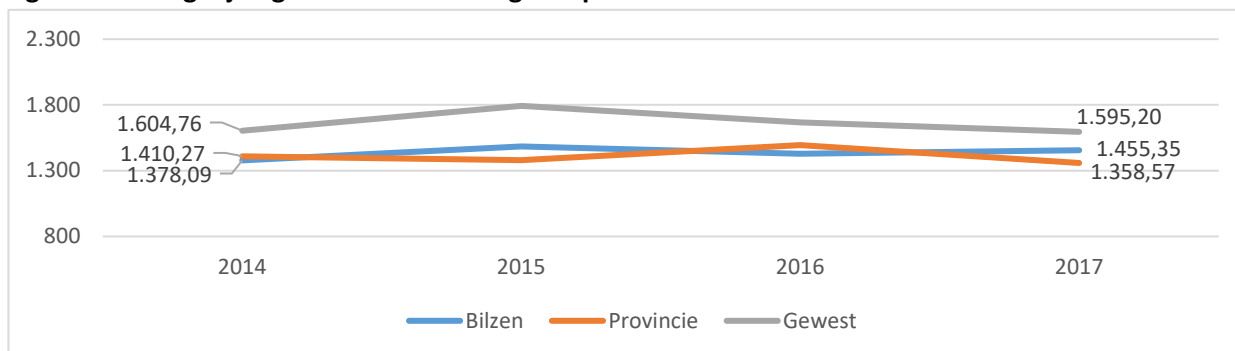
17. Financieel beleid

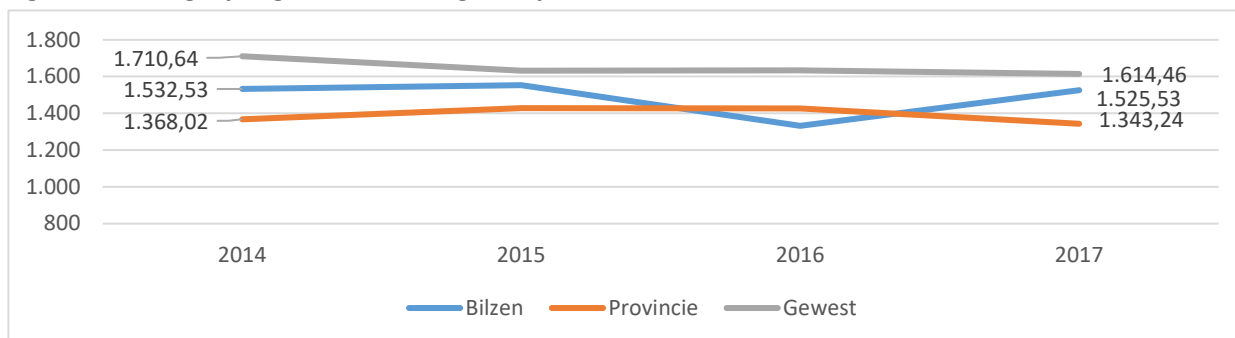
Figuur 71 - Evolutie totale uitgaven en ontvangsten per inwoner in de stad/gemeente

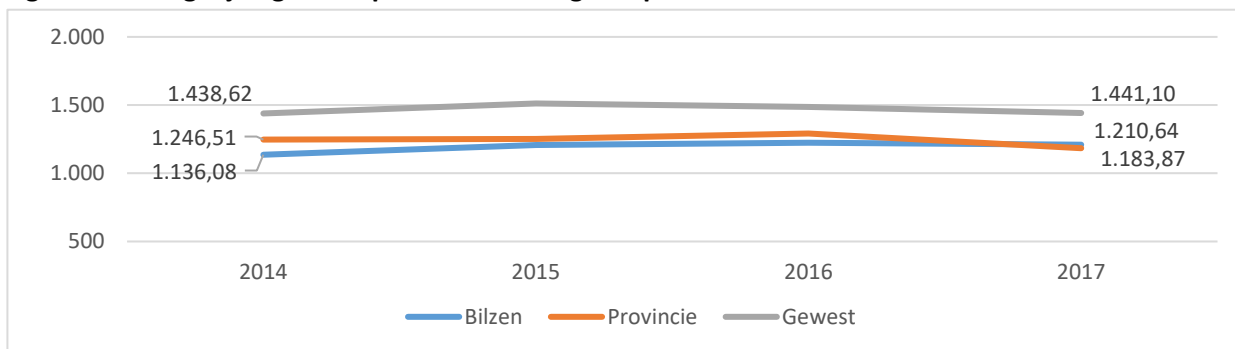
Figuur 72 - Vergelijking van totale ontvangsten per inwoner

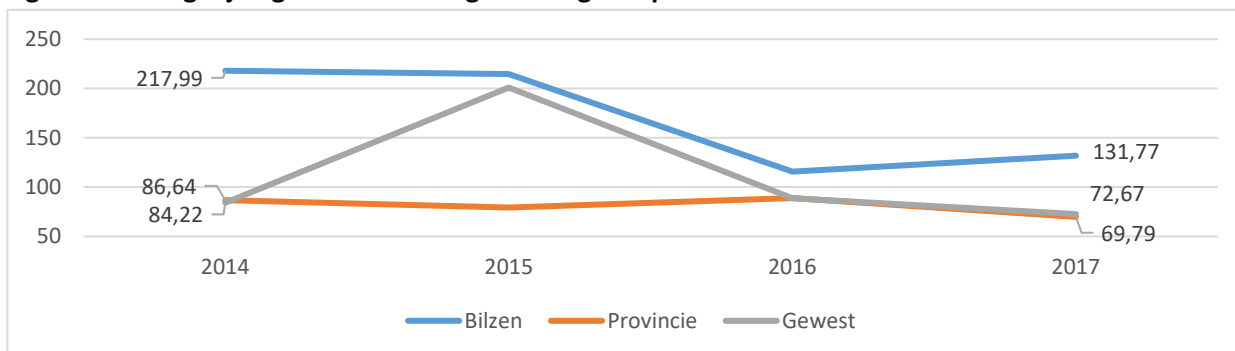
Figuur 73 - Vergelijking van totale uitgaven per inwoner

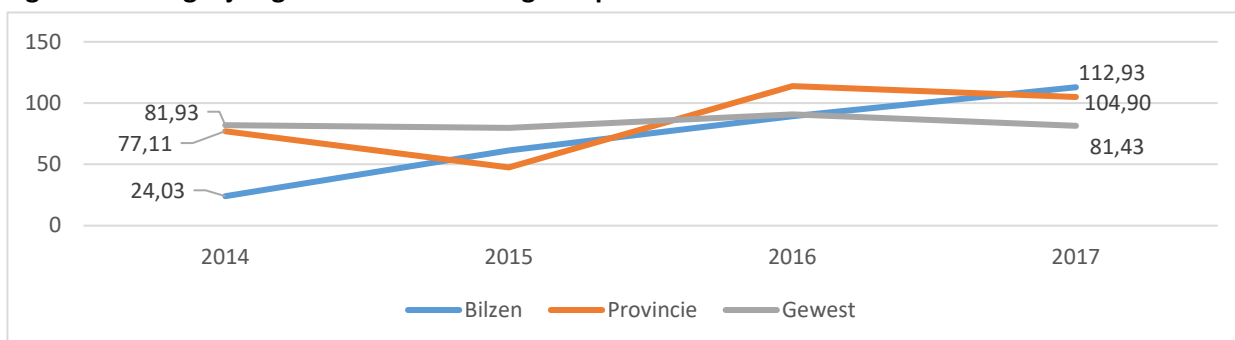
Figuur 74 - Vergelijking van exploitatie-ontvangsten per inwoner

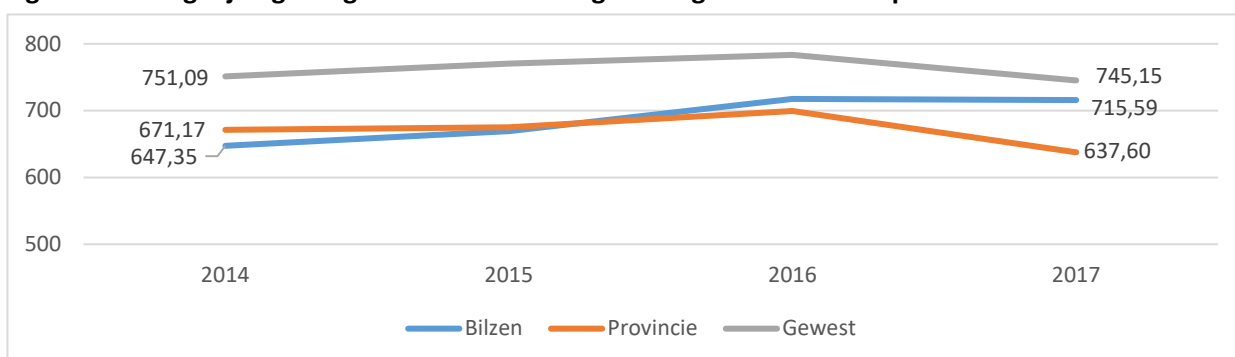
Figuur 75 - Vergelijking van investeringsontvangsten per inwoner

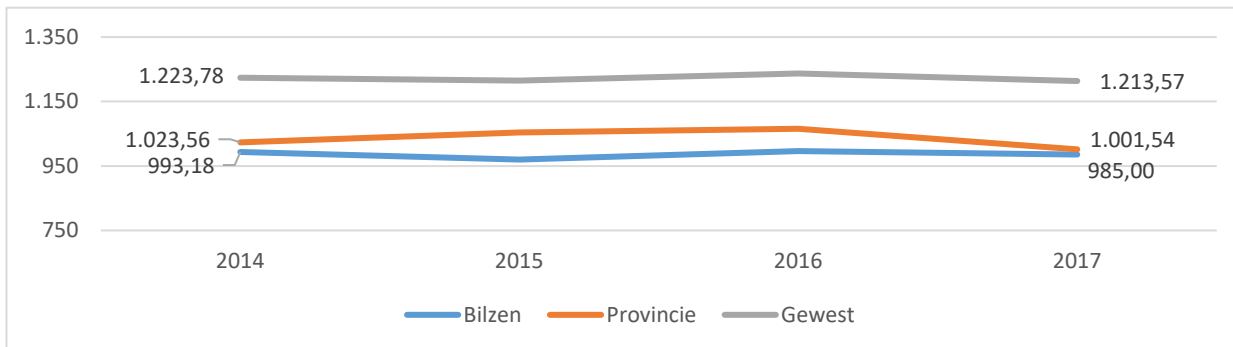
Figuur 76 - Vergelijking van andere ontvangsten per inwoner

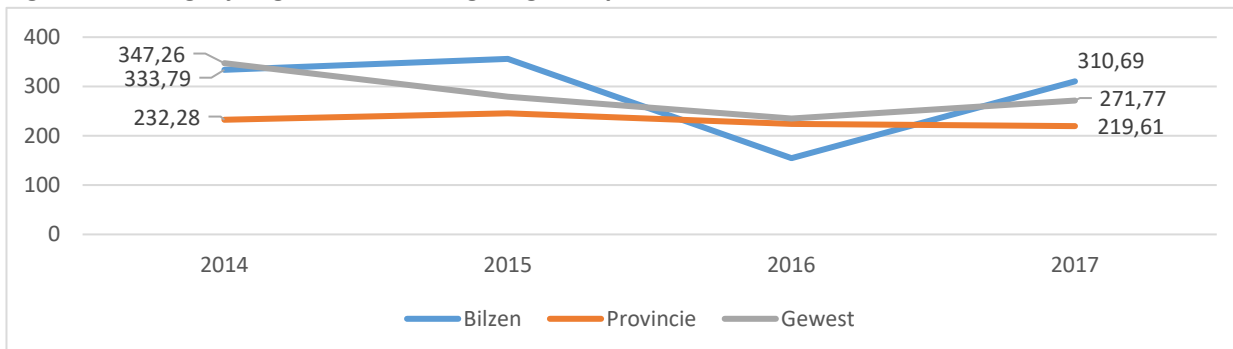
Figuur 77 - Vergelijking van gemiddelde belastingontvangsten en boetes per inwoner

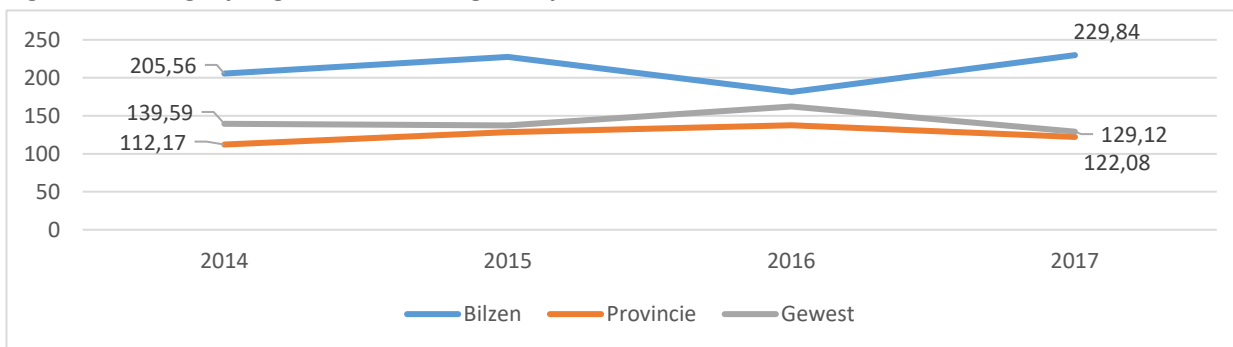
Figuur 78 - Vergelijking van exploitatie-uitgaven per inwoner

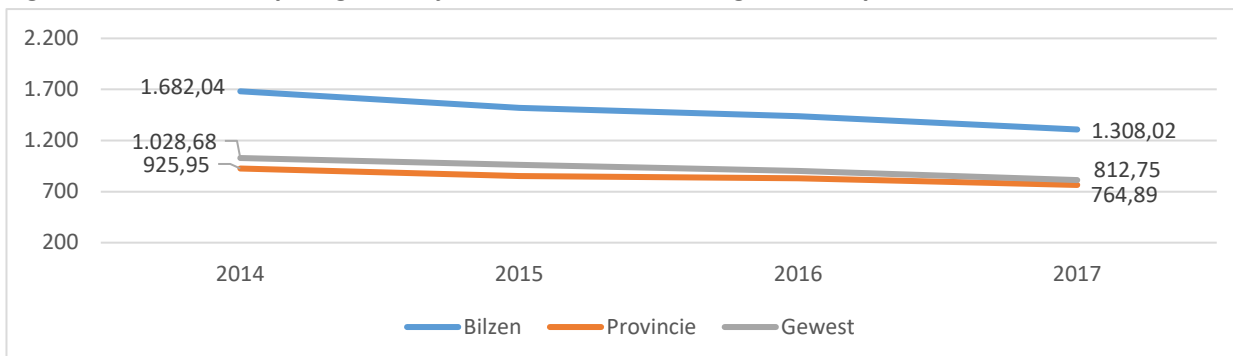
Figuur 79 - Vergelijking van investeringsuitgaven per inwoner

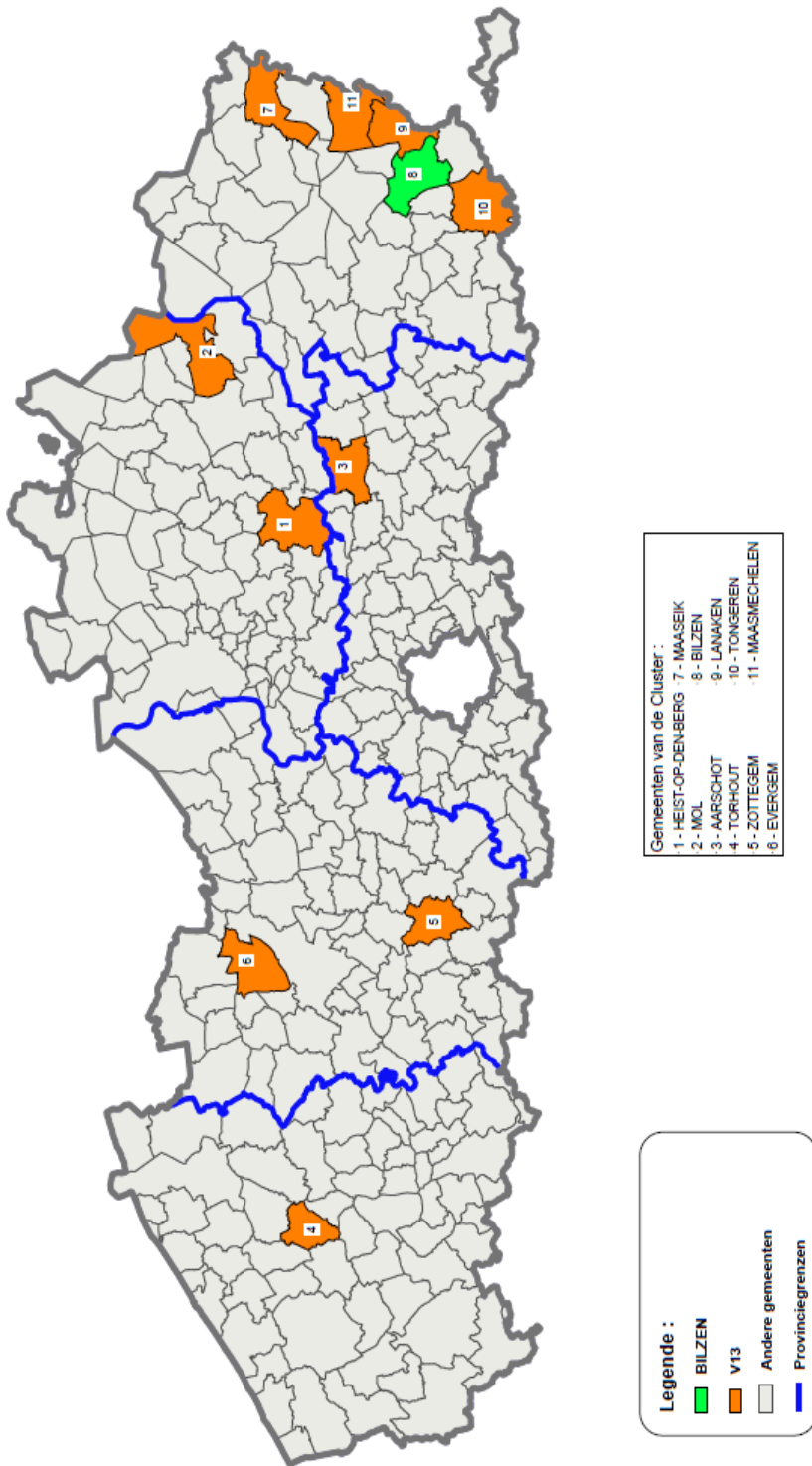
Figuur 80 - Vergelijking van andere uitgaven per inwoner

Figuur 81 - Schulden op lange termijn ten laste van de stad/gemeente per inwoner

Appendix - Overzicht cluster

Appendix - Overzicht duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

(Bron: VVSG)

	<p>People</p>	<p>Beëindig armoede overal en in al haar vormen: Vandaag overleven vele mensen in ontwikkelingslanden met minder dan 1,25 dollar per dag. Ook in België echter blijft armoede een prangend probleem. We moeten armoede op nationaal vlak halveren tegen 2030. Het uiteindelijke doel is om armoede overal en in al haar vormen uit te roeien.</p>
	<p>People</p>	<p>Beëindig honger, zorg voor voedselveiligheid /-zekerheid en promoot duurzame landbouw: Iedereen heeft toegang tot betaalbare voeding. Nieuwe landbouwtechnieken zullen gezond en kwalitatief voedsel op een duurzame manier verbouwen. Zo heeft elk mens voedselzekerheid.</p>
	<p>People</p>	<p>Goede gezondheid en welzijn voor alle leeftijden: Kinder- en moedersterfte moeten dalen. Hetzelfde geldt voor drank- en druggebruik. Informatie over besmettelijke ziektes is noodzakelijk om de verspreiding ervan tegen te gaan. De VN wil mentale ziektes meer onder de aandacht brengen en pleit voor minder verkeersdoden.</p>
	<p>People</p>	<p>Inclusief, gelijkwaardig, kwalitatief onderwijs en kansen voor levenslang leren voor iedereen: Jongens en meisjes kunnen vrij naar de lagere en middelbare school gaan. Ze krijgen ook de kans om verder te studeren. Technisch, beroeps- of universitair onderwijs moet vrij toegankelijk zijn, ongeacht geslacht of afkomst. De leeromgeving moet veilig en inclusief zijn. Daarnaast gaat deze doelstelling ook op een kwalitatieve voorschoolse zorg en ontwikkelen en over het opvoeden van leerlingen tot wereldburgers.</p>
	<p>People</p>	<p>Gender gelijkheid en empowerment van vrouwen en meisjes: We moeten komaf maken met genderongelijkheid: het glazen plafond, de loonkloof en gendergeweld. Vrouwen hebben, net zoals mannen, recht op een goede gezondheid en kennis over seksualiteit. Er is nood aan een beleid en rechtspraak dat inzet op gendergelijkheid.</p>
	<p>Planet</p>	<p>Toegang tot water en sanitair voor iedereen en duurzaam watergebruik: Iedereen heeft recht op veilig drinkbaar water en sanitaire voorzieningen. Waterschaarste moet aangepakt worden. Daarnaast moet er ook gewerkt worden aan duurzaam waterbeheer en verhoogde waterkwaliteit. Dit kan door vervuiling te verminderen, een stop op de dumping van chemicaliën en een goede behandeling van afvalwater.</p>
	<p>Prosperity</p>	<p>Betaalbare en duurzame energie: Iedereen moet toegang hebben tot betaalbare, betrouwbare en duurzame energie. We moeten energiearmoede bestrijden en onze energie efficiënter produceren en gebruiken. Daarnaast worden hernieuwbare energiebronnen steeds belangrijker.</p>

Appendix - Overzicht duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

<p>8 EERLIJK WERK EN ECONOMISCHE GROEI</p> 	<p>Prosperity</p>	<p>Langdurige, inclusieve en duurzame economische groei, volledige tewerkstelling en waardig werk voor iedereen: De VN wil slavernij, dwangarbeid en kinderarbeid uitroeien. Jeugdwerkloosheid moet aangepakt worden. Ondernemerschap moet ondersteund worden en we moeten streven naar economische groei, maar zonder schade toe te brengen aan het milieu.</p>
<p>9 INDUSTRIE, INNOVATIE EN INFRASTRUCTUUR</p> 	<p>Prosperity</p>	<p>Veerkrachtige/robuuste infrastructuur, inclusieve en duurzame industrialisering en innovatie: Een sterke economie en maatschappelijk welzijn steunen op een degelijke duurzame infrastructuur. Ook innovatieve industrie en internet voor iedereen zijn essentieel.</p>
<p>10 ONGELIJKHEID VERMINDEREN</p> 	<p>Prosperity</p>	<p>Vermindering van ongelijkheid binnen en tussen landen: Dit gaan onder meer over ongelijkheid op basis van inkomen, leeftijd, sekse en beperking. Discriminerende wetgeving en beleid kunnen niet. Sociale bescherming is belangrijk. Ontwikkelingslanden moeten ook meer inspraak krijgen in de besluitvorming van internationale financiële en economische instellingen.</p>
<p>11 DUURZAME STEDEN EN GEMEENSCHAPPEN</p> 	<p>Prosperity</p>	<p>Inclusieve, veilige, veerkrachtige en duurzame steden en gemeenschappen: Het heeft te maken met adequate en betaalbare woningen, duurzame mobiliteit en de milieu-impact van steden en gemeenten. Daarnaast maken ook veilige en groene publieke ruimtes, rampenbestrijding, duurzame ruimtelijke ordening en erfgoedbeheer deel uit van SDG 11.</p>
<p>12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE</p> 	<p>Planet</p>	<p>Zorgen voor duurzame consumptie-en productiepatronen: Onze consumptiemaatschappij produceert veel afval. Grondstoffen duurzaam beheren en efficiënt gebruiken is dan ook een must. Daarnaast moeten we inzetten op een minder vervuilende en afvalarmere productie, een duurzaam aankoopbeleid en op duurzaam toerisme. Duurzaam consumeren kan ook door voedselverlies tegen te gaan en door recyclage en hergebruik van afvalproducten.</p>
<p>13 KLIMAATACTIE</p> 	<p>Planet</p>	<p>Dringende maatregelen nemen om de klimaatverandering en de gevolgen ervan te bestrijden: De klimaatverandering treft elk land in elk continent. Daarom dient het beleid maatregelen te voorzien, zoals maatregelen om de CO2-uitstoot te reduceren, en moeten burgers zich bewust worden van manieren van klimaataanpassing. De VN wil kwetsbare naties weerbaarder maken tegen natuurrampen.</p>
<p>14 LEVEN IN HET WATER</p> 	<p>Planet</p>	<p>Bescherming en duurzaam gebruik van de oceanen, zeeën en mariene hulpbronnen voor duurzame ontwikkeling: Ecosystemen op de kust en in zeeën en oceanen moeten beschermd worden. Overbevissing, vervuiling van de mariene ecosystemen en illegale visserij moeten bestreden worden.</p>

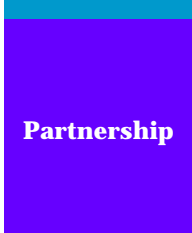
Appendix - Overzicht duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Bescherming, herstel en duurzaam gebruik van ecosystemen op het land: Ecosystemen op land zoals bossen, moerassen en gebergten dienen beschermd te worden. Behoud van de biodiversiteit is prioritair. Stropen en smokkel van beschermde diersoorten moeten we tegengaan. Aangetaste natuurgebieden worden hersteld.

Vrede, veiligheid en rechtszekerheid zijn essentieel om duurzame ontwikkeling te bevorderen: Dit gaat om het bestrijden van misdaad, corruptie en geweld, ook tegen kinderen, maar ook om het bevorderen van een sterke rechtsstaat waarin fundamentele vrijheden beschermd worden. Verder zijn effectieve en transparante instituties met aandacht voor burgerparticipatie en inclusieve besluitvorming onmisbaar.

De middelen voor de uitvoering versterken en het wereldwijd partnerschap voor duurzame ontwikkeling revitaliseren: De VN verwacht meer samenwerking: tussen bedrijven, regeringen, burgers en organisaties, maar ook tussen alle spelers onderling. Technologie, het delen van kennis, handel, financiën en data zijn heel belangrijk.

Appendix - Overzicht indeling landen

Europese Unie

- België
- Nederland
- Frankrijk
- Zuid-Europa: Italië, Spanje, Griekenland, Portugal, Malta, Cyprus en Gibraltar
- Noord- en West-Europa: Duitsland, Verenigd Koninkrijk, Oostenrijk, Ierland, Finland, Denemarken, Luxemburg, Zweden
- Oost-Europa (EU): Polen, Bulgarije, Roemenië, Slovaakse Republiek, Hongarije, Tsjechische Republiek, Letland, Litouwen, Slovenië, Kroatië, Estland

Buiten de Europese Unie

- Oost-Europa (niet-EU): Rusland, Kosovo, Servië, Oekraïne, Albanië, Bosnië-Herzegovina, Macedonia, Wit-Rusland, Moldavië, Montenegro
- Midden-Oosten: Marokko, Algerije, Tunesië, Libië, Mauritanië
- Turkije
- Andere rijke landen: Canada, VS, Australië, Nieuw Zeeland, IJsland, Noorwegen, Zwitserland, Zuid-Korea, Japan, Israël, Andorra, Monaco, San Marina, Vaticaanstad
- Andere landen van Afrika
- Andere landen van Azië
- Andere landen van Zuid- en Centraal-Amerika
- Onbepaald

Appendix - Beschrijving en bron per figuur

Figuur	Beschrijving	Bron
A. Demografie		
1	Evolutie van totale bevolking (absolute getallen)	Provincies in cijfers
2	Evolutie van totale bevolking (%)	Provincies in cijfers
3	Overzicht bevolkingsevolutie	Statbel – provincies in cijfers
4	Gemiddeld aantal geboortes, sterfte, binnenlandse migratie en buitenlandse migratie	Statbel – provincies in cijfers
5	Evolutie natuurlijke aangroei (per 1.000 inwoners)	Statbel – provincies in cijfers
6	Evolutie geboortes (per 1.000 inwoners)	Statbel – provincies in cijfers
7	Evolutie sterfte (per 1.000 inwoners)	Statbel – provincies in cijfers
8	Evolutie aantal migraties (per 1.000 inwoners)	Statbel – provincies in cijfers
9	Evolutie aantal binnenlandse migraties (per 1.000 inwoners)	Statbel – provincies in cijfers
10	Evolutie aantal buitenlandse migraties (per 1.000 inwoners)	Statbel – provincies in cijfers
11.1	Evolutie leeftijdsgroepen in de stad/gemeente	Rijksregister – provincies in cijfers
11.2	Prognose evolutie leeftijdsgroepen in de stad/gemeente	SDP
12	Aandeel 0-24 jarigen	Rijksregister – provincies in cijfers
13	Aandeel 65+ jarigen	Rijksregister – provincies in cijfers
14	Evolutie aandeel 0-24 jarigen	Rijksregister – provincies in cijfers
15	Evolutie aandeel 65+ jarigen	Rijksregister – provincies in cijfers
16	Evolutie aantal vreemdelingen (niet Belgische herkomst t.o.v. alle inwoners)	Rijksregister – provincies in cijfers
17	Evolutie van het aantal vreemde nationaliteiten in de stad/gemeente (niet Belgische herkomst)	Rijksregister – provincies in cijfers
18	Vergelijking vreemde nationaliteiten (niet Belgische herkomst)	Rijksregister – provincies in cijfers
19	Gemiddeld aantal personen per privaat huishouden	Rijksregister – provincies in cijfers
20	Alleenstaanden t.o.v. particuliere huishoudens	POD maatschappelijke integratie, armoedebestrijding, sociale economie & grootstedenbeleid – Provincies in cijfers

Figuur	Beschrijving	Bron
B. Huisvesting		
21	Verkoop woonhuizen & appartementen in de stad/gemeente	Kadaster FOD financiën
22	Evolutie verkoop woonhuizen & appartementen	Kadaster FOD financiën
23	Evolutie Verkoop woonhuizen & appartementen	Kadaster FOD financiën
24	Evolutie vastgoedprijzen in de stad/gemeente	Kadaster FOD financiën
25	Vergelijking vastgoedprijzen – woonhuizen	Kadaster FOD financiën
26	Vergelijking vastgoedprijzen – appartementen	Kadaster FOD financiën
27	Gemiddeld belastbaar inkomen	Statbel – fiscale inkomens
28	Duurheidsratio - woningen	Gemiddelde woningprijzen t.o.v gemiddeld belastbaar inkomen
29	Duurheidsratio – appartementen	Gemiddelde appartementsprijzen t.o.v gemiddeld belastbaar inkomen
30	Bevolkingsdichtheid per km ²	Rijksregister
31	Sociale huurwoningen t.o.v. particuliere huishoudens	Vlaamse maatschappij voor sociaal wonen
32	Aantal sociale huurwoningen in stad gemeente (Verhuurd door SVK + SHM)	Vlaamse maatschappij voor sociaal wonen

Figuur	Beschrijving	Bron
C. Leven en vrije tijd		
33	Tevredenheid over de stad/gemeente	Gemeente- en stadsmonitor 2017
34	Tevredenheid over buurt	Gemeente- en stadsmonitor 2017
35	Fierheid over de stad/gemeente	Gemeente- en stadsmonitor 2017
36	Tevredenheid sportvoorzieningen	Gemeente- en stadsmonitor 2017
37	Tevredenheid recreatievoorzieningen	Gemeente- en stadsmonitor 2017
38	Tevredenheid culturele voorzieningen	Gemeente- en stadsmonitor 2017
39	Tevredenheid uitgaansgelegenheden	Gemeente- en stadsmonitor 2017
40	Tevredenheid over groen	Gemeente- en stadsmonitor 2017
41	Voldoende groen in gemeente	Gemeente- en stadsmonitor 2017
42	CO ₂ -uitstootper inwoner (ton)	Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
43	Onveiligheidsgevoel in de stad/gemeente	Gemeente- en stadsmonitor 2017
44	Onveiligheidsgevoel in de buurt/wijk	Gemeente- en stadsmonitor 2017
45	Vandalisme	Gemeente- en stadsmonitor 2017
46	Tevredenheid ouderenvoorzieningen	Gemeente- en stadsmonitor 2017
47	Aanbodratio per groep 65-plussers : WZC, CVK, DVC, AW, LDC	Vlaams agentschap zorg en gezondheid
48	Tevredenheid onderwijs	Gemeente- en stadsmonitor 2017
49	Leerlingen lager onderwijs met één jaar of meer schoolse achterstand (% t.o.v. Lln L.O.)	Departement onderwijs en vorming van de Vl. Gemeenschap
50	Leerlingen sec. onderwijs met twee jaar of meer schoolse vertraging (% t.o.v. Lln sec. onderwijs)	Departement onderwijs en vorming van de Vl. Gemeenschap
51	Voldoende openbaar vervoer in de stad/gemeente	Gemeente- en stadsmonitor 2017
52	Voldoende fietspaden in de stad/gemeente	Gemeente- en stadsmonitor 2017
53	Tevredenheid staat fietspaden	Gemeente- en stadsmonitor 2017

Figuur	Beschrijving	Bron
D. Economie en werk		
54	Aantal actieve ondernemingen in de stad/gemeente	Statbel – provincies in cijfers
55	Oprichtingsgraad, stopzettingsratio & nettogroei van ondernemingen	Statbel – provincies in cijfers
56	Sector en grootte van de bedrijven in de stad/gemeente	Statbel – provincies in cijfers
57	Niet-werkende werkzoekenden (18-64j)	Arvastat – provincies in cijfers
58	Evolutie werkloosheidsratio	Steunpunt werk (Vlaamse arbeidsrekening)
59	Ratio aantal jonge NWWZ (18-24j) op totaal NWWZ	Arvastat – provincies in cijfers
60	Evolutie aantal beschikbare vacatures in de stad/gemeente	Arvastat – provincies in cijfers
61	Evolutie aantal beschikbare vacatures, per 100 niet werkende werkzoekenden in stad/gemeente	Arvastat – provincies in cijfers
62	Jobratio (Verhouding totale tewerkstelling op inwoners op beroepsactieve leeftijd)	Steunpunt werk (Vlaamse arbeidsrekening)
63	Evolutie van aantal leefloners	POD maatschappelijke integratie, armoedebestrijding, sociale economie & grootstedenbeleid
64	Ouderen met inkomensgarantie	Rijksdienst voor pensioenen
65	Kredietnemers met minstens één achterstallige betaling	Nationale bank van België – kredietcentrale
66	Geboortes in kansarme gezinnen (t.o.v. het totaal aantal geboortes)	Kind & Gezin – provincies in cijfers
67	Aantal verblijfsgasten (aankomsten) en totaal aantal overnachtingen	Statbel – Limburg in cijfers
68	Evolutie capaciteit logies	Statbel – Limburg in cijfers
69	Herkomst verblijfsgasten	Statbel – Limburg in cijfers
70	Tewerkgesteld in vrijetijdseconomie (t.o.v. totaal aantal inwoners)	Statbel – Limburg in cijfers
71	Evolutie totale uitgaven en ontvangsten per inwoner in stad/gemeente	IFP
72	Vergelijking van totale ontvangsten per inwoner	IFP
73	Vergelijking van totale uitgaven per inwoner	IFP
74	Vergelijking van exploitatie-ontvangsten per inwoner	IFP
75	Vergelijking van investeringsontvangsten per inwoner	IFP
76	Vergelijking van andere ontvangsten per inwoner	IFP

78	Vergelijking van exploitatie-uitgaven per inwoner	IFP
79	Vergelijking van investeringsuitgaven per inwoner	IFP
80	Vergelijking van andere uitgaven per inwoner	IFP
81	LT-schuld ten laste van de stad/gemeente per inwoner	IFP